

olmuşdur. Əsası 1871-ci ildə qoyulmuş, 1917-ci il Oktyabr inqilabından sonra ləğv edilmişdir. Bakı şöbəsi 1916-cı ildə açılmışdır.

“Verxni-Naqorni”: Bakıda, indiki Abdulla Şaiq küçəsi.

səh. 555. “böylə bir cədvəl göndərmişdir”: siyahıdakı kənd adlarından bəziləri qəzetdə təhrif edilmişdir.

“Osmanbəyli”: Şamaxı rayonunda, indiki Səbirli kəndi.

“Gürcüvan”: Ağsu rayonunda, indiki Xanbulaq kəndi.

“Saqıyan”: Şamaxı rayonunda, indiki Günəşli kəndi.

“Budaqovski küçəsi”: Hal-hazırda Bakı şəhərinin mərkəzində, Səbail və Nəsimi rayonları ərazisində yerləşən Rəşid Behbudov küçəsinin köhnə adı. Keçmişdə Budaqovski – Kaspiyski – Leytenant Şmidt küçəsi adlarını daşımışdır.

“Kislotni”: Bakıda küçə; indiki Süleyman Vəzirov küçəsinin bir hissəsi.

Firqələr və cəmiyyətlər

səh. 557. “müalicəsini dəröhdə etmədiyi”: “müalicəsini” yerinə qəzetdə “müsalihəsini” getmişdir.

səh. 558. “Həsənqulı”: Türkmənistanın Balkan vilayətində, Xəzər dənizi sahilində şəhər; indiki Əsənqulı şəhəri.

“cəbə ianəsi”: müxtəlif yerlərdə ianə qutuları qoymaqla toplanan ianə.

Cümə axşamı, 27 noyabr 1919-cu il, nömrə 331

AZƏRBAYCAN

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

İkinci sənəyi-dəvamiyyəsi. Pəncşənbə, 4 rəbiüləvvəl sənə 1338. 27 təşrin-i-sani 1919 sənə.

Türk və İslamla müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalətin mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Vorontsovski və Qubernski küçələrin küncündə 4 nömrəli evdə “Azərbaycan” idarəsi. Telefon nömrə 39-60. Tək nüsxəsi 3 manat.

Abunə şəraiti: Qeyri şəhərlər üçün 1 aylığı 70 rublə, 2 aylığı 130 rublə, 3 aylığı 180 rublə. Bakı üçün 1 aylığı 60 rublə, 2 aylığı 110 rublə, 3 aylığı 150 rublə. Abunə şəraiti ancaq həmin sənə yanvar ayının 1-nədək heasb olunur.

Elan fiatı: birinci səhifədə sətiri 8 rublə, axıncı səhifədə sətiri 6 rublə, itən şeylər və yer axtaranlar üçün 4 rublə axıncı səhifədə, 6 rublə birinci səhifədə.

ELAN

1919 sənə noyabrın 27-də pəncşənbə [cümə axşamı] günü gündüz saat 11-də Azərbaycan Məclisi-Məbusan iclası olacağı elan olunur.

T-357

MALİYYƏ NƏZARƏTİ TƏRƏFİNDƏN

Azərbaycan Dövləti Əmanət Sandıqları və Xırda Etibar İdarəsi bununla elan edir ki, həmin oktyabr ayının 11-də Parlaman tərəfindən təsdiq edilmiş Azərbaycan Dövləti Əmanət Sandıqlarının Nizamnaməsi mövcubincə, dekabr ayının 1-dən həmin 1919-cu ildən Bakı şəhərində Kolyubakinski və Vorontsovski küçələrin küncündə, Lalayevin evində Azərbaycan Dövləti Baş Əmanət Sandığı açılır.

Azərbaycan dövləti əmanət sandıqlarına qoyulan pullar dövlətin bütün varidatı ilə təmin edilir və hər bir vaxt təhdidatsız [məhdudiyətsiz] sahiblərinə qaytarılır. Qoyulan pullara ildə 3,6 faiz hesab olunur.

Ə[li] A[ğ]a Həsənov
Azərbaycan Dövləti Əmanət
Sandıqları və Xırda Etibar İdarəsi müdiri
N[ə]sir Tağiyev
T-365

DÖVLƏT TEATROSU

Azərbaycan Dövləti Teatro heyəti

Cümə günü təşrin-i-saninin (noyabrın) 28-də axşam mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır
“Əlməsur”

Mehdi bəy Hacıbababəyovun tərcüməsi, 6 pərdədə.
Tamaşa axşam saat 8 tamamda başlanacaqdır.

Biletlər drama qiyməti ilə teatrın kassasında satılmaqdadır.

Rejissor A. A. İvanov.
Növbəti rejissor A. M. Şərifzadə.
Rejissor müavini H. B. Şərifzadə.

Qeyd: Möhtərəm tamaşaçılardan rica olunur ki, ikinci zəng vurulduqdan sonra salona daxil olub, hər kəsin öz yerində ayləşsin.

Gələcək tamaşa: Kanuni-əvvəlin (dekabrın) 2-də “O olmasın bu olsun”.

Mövqeyi-tamaşaya qoyulmaq üçün hazırlanır: “Ölülər”, “Şah Abbas və Xurşidbanu”, “Dövləti-bisəmə”, “Arşın mal alan”, “Qaçaqqlar”, “Əsli və Kərəm” və “Aşıq Qərib”

Dövləti Teatro vəkili: M. Ə. Sidqi
T-364

SİRK “MODERN”

Mübarizənin son günləri

Hamı mübarizələr qətidir. Pəncşənbə günü noyabrın 27-sində 1919-ncu ildə. Bu gün 3 cift pəhləvan mübarizə edir.

Məşhur Petroqrad sportsmeni və mübarizələr təşkil edən Yelizarovun 15 sənəlik yubileyidir. Bu gün o, kəndi bədəninin təşkilatını göstərdiyi yeni məharətlərdə aldığı prizləri göstərəcək və tamaşada hazır olan əşxas bilet alan zaman gülüşən əşxasın adlarını ala bilər.

Hər gün əzəmətli oyunlardan savay iki məşhur pəhləvanların Buyvolov və Naməlum şəxs ilə boks (yumruq dalaşığı) olacaq.

Bu gün üç cift pəhləvanlar gülüşəcəkdir. Əvvəlinci cift keçən həftə cümə günü 1 saat 10 dəqiqə gülüşəndən sonra bu günə saxlanmış olan Gənc Əli – Zakoroyko ilə. 2-nci cift Yermak – Kalişeviç ilə. Üçüncü cift Jan-de-Kolon – Oleynikov.

Pəhləvanların çıxışı və mübarizənin başlanması saat 11-in yarısında. Tamaşa başlanacaq 8-də, tamam olacaqdır 12-də.

Mübarizə Yelizarovun təhti-nəzarətində olacaqdır.

Sabah məşhur rus sportsmeni Yelizarovun 15 sənəlik yubileyi olacaqdır.

14083

**“İSTİQLAL” MƏCMUƏSİ
MÜDİRİYYƏTİNDƏN**

Cümhuriyyətimizin sənəyi-dövriyyəsi [ildönümü] münasibətilə nəşr ediləcək “İstiqlal” məcmuəsinin bir taqım texnik səbəblərlə təxiri, müdiriyyətə məcmuəni daha mükəmməl bir surətdə nəşr etdirmək əzmini tələq etdiyindən,

məzkur [adı çəkilən] məcmuəyə iştirak edə biləcək mühərrir əfəndilərə ixtar [xəbərdarlıq] olunur ki, Azərbaycanın coğrafiya, topoqrafiya, mədəniyyət və ərziiyyətinə [mədənlərinə və geologiyasına] aid, öylə də ticarət və sənəəti [sənəesi] haqqında elmi və müfəssəl məqalələr yazıla bilər. Ədəbiyyat və sənəeyi-nəfisə [incəsənət] qisminə yazılacaq mövzulara dəxi yer vardır. Bilxassə teatrolarımız və tarixi haqqında yazılacaq əsərə əhəmiyyət veriləcəkdir. Göndəriləcək məqalələrə, idarəyə qəbul edildikdən sonra, hədiyyeyi-qələmiyyə [qonorar] olmaq üzrə kafi dərəcədə mükafat veriləcəkdir. Məqalələr gələcək yanvarın 15-ə qədər idarəyə təslim edilməlidir:

“Azərbaycan” idarəsi, “İstiqlal” müdiriyyətinə.

T-361

* * *

Həmin sənə təşri-nəvəlin [oktyabrın] 11-də olan Vükəla Şurasının [Nazirlər Kabinetinin] qərarı ilə mövcubincə bütün telefonların məzənnəsi 1 sənəyəcən iyul ayının 1-dən 1919-cu sənədən hesab etmək üzrə 100 faiz (100%) artırılır.

Bakı telefon xəttinin möhtərəm müştərilərindən 4 günün müddətində göstərilən 100 faizi Bierinq və kompaniya yoldaşlarının sandığına gətirilməsi dəvət olunur.

Şəhərin iki verstlik məsafəsində hər aparat üçün 576 rublə;

Şəhərin ortasında (promejutoçnu) 307 rublə 20 qəpik;

Qara şəhərdə 783 rublə 25 qəpik;

Qara şəhərdə (promejutoçnu) 391 rublə 70 qəpik;

Ağ şəhərdə 1059 rublə 85 qəpik;
Ağ şəhərdə (promejutoçnu) 499 rublə 20 qəpik;

Bayılda 645 rublə 10 qəpik;
Bayılda (promejutoçnu) 384 rublə;

Bibiheybətdə 1152 rublə;
Bibiheybətdə (promejutoçnu) 537 rublə 60 qəpik;

Balaxanı, Sabunçu, Binəqədi və Suraxanıda 1920 rublə;

Balaxanı, Sabunçu, Binəqədi və Suraxanıda (promejutoçnu) 576 rublə;

Əlavə aparata 192 rublə;
Zəng üçün 38 rublə 40 qəpik;

Altı nömrəyə kommutator 384 rublə;
12 nömrəyə kommutator 499 rublə

20 qəpik;
25 nömrəyə kommutator 614 rublə

40 qəpik.

14088

QİSMİ-RƏSMİ

**Məsai Nəzarətindən
[Əmək Nazirliyindən]**

Əmr nömrə 70

Baş Məsai müfəttişi müavinliyi vəzifəsi müvəqqədən məsai müfəttişi Voronkovun öhdəsinə buraxılır.

Məsai naziri A. Səfikürdlü

Əmr nömrə 71

Əli Manafov 1919 sənəsi 10 təşri-nəvəlinə etibarən dəftərxanamın mühasibçiliyi vəzifəsini ifaya təyin olunur.

Məsai naziri A. Səfikürdlü

Əmr nömrə 72

1919 sənəsi 6 təşri-nəvəlinə etibarən Georgi Platonoviç Dadiani Azər-

baycan Cümhuriyyəti Bakı dairəsi Məsai müfəttişi müvəqqəti namizədliyi vəzifəsini ifaya təyin olunur.

Məsai naziri A. Səfikürdlü

Əmr nömrə 73

Xüsusi katibim Cəfər Kazımova işbu sənənin 20 təşri-nəvəlinə etibarən bir aylıq məzuniyyət verilir.

Məsai naziri A. Səfikürdlü

Əmr nömrə 74

Bakı dairəsi Məsai müfəttişi Voronkov 1919 sənəsi 1 təşri-nəvəlinə etibarən Baş Məsai müfəttişi müavinliyinə təyin olunur.

Məsai naziri A. Səfikürdlü

Əmr nömrə 75

Xarkov Darülfünunu texnoloq [Xarkov Texnologiya İnstitutu] müdavimlərindən Abdulla Şahbazov 1919 sənəsi 15 təşri-nəvəlinə etibarən Bakı dairəsi Məsai müfəttişi vəzifəsini ifaya təyin olunur.

Məsai naziri A. Səfikürdlü

Əmr nömrə 76

Moskva Ticarət İnstitutu müdavimlərindən Hacısaleh Hüseyinov 1919 sənəsi 17 təşri-nəvəlinə etibarən dəftərxanamda idarə məmuru təyin olunur.

Məsai naziri A. Səfikürdlü

Əmr nömrə 77

Birinci Tiflis Ünas [qızlar] eddiyyəsi kursunu bitirmiş Nina Aleksandrovna Muradova 1919 sənəsi 17 təşri-nəvəlinə etibarən dəftərxanamda makina yazıçısı təyin olunur.

Məsai naziri: A. Səfikürdlü

CÜMHURİYYƏTLƏR İTTİFAQI

Son günlərdə qəzetələrdə şayani-diqqət [diqqətəlayiq] bir xəbər var idi:

Estoniya, Litva, Finlandiya, Ukrayna və Belarusiya cümhuriyyətləri istiqlaliyyətlərinin müdafiəsi üçün hərbi və siyasi bir ittifaqın mənfəəti-əqdini [ittifaqın bağlanması] faydasını etiraf etmişlər, bəyan etmişlər.

Bu xəbər sabiq Rusiyada elani-istiqlal edən hər bir cümhuriyyət üçün mövcib-əhəmiyyət olduğu [əhəmiyyət daşdığı] kimi, bizim üçün də şayani-etinadır.

Bəsü-bədəl-mövt [ölümdən sonrakı diriliş] sirrinə məzhər [nail] olmuş sabiq Rusiyanın yeni cümhuriyyət və millətləri yekdigərləri [bir-birləri] ilə bir sövqi-təbiinin feyzafeyzi-hissü fikirləri [aşıb-daşan duyğuları və düşüncələri] ilə də bir ittifaqın dərun və birununda [içində və çölündə; daxilində və kənarında] yaşayırlar: ukraynalı litvaniyalını, estoniyalı litvalını, Azərbaycan Gürcüstanı qarşılıqlı anlaşmaqda, qarşılıqlı tanımaqdadırlar.

Siyasi və milli mənafe nasıl ki, bütün ittihad [birlik] və ittifaqların amil və müəssiri [təsiredici qüvvəsi] isə, millətlər və hökumətlər ittifaqının ərkani-əslisi [əsl istinadgahı, təməli] də yenə öylə mü-təqabil [qarşılıqlı] mənfəətlərin bir nəti-cəsidir.

Dövlətlər və millətlər həyatında yeganə qüvvət, həm daxilədə, həm xaricdə bir kollektivizm – cameiyyət hüsula gətirilməsidir.

Heç bir millət yoxdur ki, daxilədə və xaricdə ikinci və ya üçüncü bir millətə ərzi-iftiqar etmədən [ehtiyac duymadan] şəhrah-tərəqqi və siyasətində xətvəən-

daz ola bilsin [tərəqqi və siyasətinin geniş yolunda addımlaya bilsin].

Sülhi-cahanı, infirad etmiş [təklənmiş] dövlət və millətlər təmin edə bilsəydi, Hərbi-ümumi [Dünya müharibəsi] kimi bir afət dünyanın müvazinəsini pozmazdı.

Əvət, həm sülh, həm də hərbi üçün tarix bariz bir həqiqət qoyduğu kimi, iyirminci əsr bunu daha da təqviyə etdi [qüvvətləndirdi].

Hərbi-ümumidə mənafeyi-siyasiyyəsi mütəqabilən etilaf edən [qarşılıqlı uzlaşan] iki zümreyi-düvəliyyəni [dövlətlər qrupunu] gördük: Etilafi-müsəlləs, İttifaqi-müsəlləs.

Bu hər iki zümreyi-düvəliyyə sənə-lərdən bəri yekdigərlərinə məzc etdikləri [qarışdırdıqları] mənfəətlər icabı olaraq bir gündə hazırlandılar, bir gündə də hərbi etdilər.

Əgər bu iki etilaf olmasaydı, bəlkə də, bu gün bütün dünya qan və atəş içərisində qalar və daha bir çox zaman sülhün üzünü görəmməzdi.

İştə, hərbi və siyasi ittifaqlar şimdi də başqa bir sahədə əmələ gəlmək üzrədir.

Biz görürüz ki, böyük bir ixtilal ilə səhneyi-siyasətə vida etmiş olan Rusiya ilə Almaniya həm bolşevik, həm də mütləqiyyət dairəsində ittifaqlar əqdinə maildir [ittifaqlar bağlamağa meyl edir]. Almaniya məcburdur ki, bu gün çalxanıb durduğu vəziyyəti-siyasiyyədən xilas olmaq üçün eyni vəziyyət və eyni məraz içərisində bulunan Rusiya ilə anlaşsın. Almaniya və Rusiya monarxizm ittifaqı Almaniyanın tamamiyyətinə şamil olacağı kimi, Rusiyanın da yenidən ehyasına [dirilməsinə, canlanmasına] aid bulunacaqdır. Bu siyasi kombinasiyalar o qədər

təbii və iki kərə ikinin dörd etməsi kimi bədihi [aydın] şeylərdir ki, heç etiraza yeri olmaz.

[Rüdiger] fon der Qoltsun Litvani işğali-əsgəri altında bulundurub da Litva müqəddəratına müdaxilə etməsi, şübhəsiz ki, ya Almaniyanın lehində, yaxud Kolçak və Denikin Rusiyasının mənafeyinə aiddir. Hər halda, almanlar fürsətyab olduqca [firsət tapdıqca] Qərbi Rusiyaya müdaxilə edəcək və qüvvətləri nisbətində daha da içərilərə nüfuz edəcəklərdir.

Məsələn, Litvanın Parisdəki sülh mürəxxəsləri [nümayəndələri] bu müdaxilədən şikayət edib də Sülh Konfransına göndərdikləri notada da qeyd edirlər:

“13 həziran [iyun] 1919 tarixində fon der Qolts açıqca bəyan etmişdir ki, biz əsas etibarilə bütün qüvvətlərimizlə rusların qayalarına vasil ola bilmələri üçün onları himayə və təqviyə edəcəyiz [gücləndirəcəyiz].”

Demək ki, hərbdə və siyasətdə özləri üçün bacarıqlı bir millət olan almanlar, ruslara yarım-dost olub da yardım etsələr belə, bunun zərəri mütəşəkkil və müəyyən bir məmləkət daxilində elani-istiqlal etmiş millətlər üçün daima bir qailə [bəla; problem] olacaqdır.

Əvət, bu kimi müdaxilələr yalnız almanlar kimi hali-inhilalda [dağılma halında] yaşayan bir millət tərəfindən deyil, başqa tərəflərdən də məlhuzdur [gözləniləndir].

Sabiq Rusiya cümhuriyyətləri qədər dünya üzündə mücərrəd və münfərid [təcrid edilmiş və tək] qalmış hökumətlər yoxdur. Bunlara heç bir tərəf nə həqiqi dost olar, nə də həqiqi xain.

Fəqət bu cümhuriyyətlər yekdigərləri ilə birər ittifaq, həm də sıxı bir ittifaq ilə mərbut [bağlı] bulunsalar, heç olmasa, ümumi və ali mənfəətləri üçün həm daxilədə, həm də xaricdə böyük bir qüvvəti təmsil etmiş olarlar.

Bu zamana qədər Parisdə Sülh-ümumi Konfransında biz bu ittifaqın əlamətlərini gördük. Gördük ki, bütün cümhuriyyətlər və başda Azərbaycan olduğu halda, Sülh Konfransında müttəhidən [birgə] hərəkət etdilər və edirlər.

Hətta onu da kamali-məmnuniyyətlə gördük ki, bütün müstəqil cümhuriyyətlər sosialistləri bizim sosialistlərimizlə bərabər Lütsern Beynəlmiləl Konfransına və sosialistlər ictimiasına [yığıncağına] iştirak edib, bütün bu cümhuriyyətlər demokratiyasının [xalqlarının] hüququnu tanıtdırmağa, bu məmləkətlərdə də fəqərayi-kasibə və demokratiya mənafeyi-iqtisadiyyə və siyasiyyəsinin bulunduğunu və köhnə Rusiya istibdadından nə böyük zərərlər gördüklərini bildirməyə cəhd və qeyrət edirlər.

Fəqət bütün bunlara rəğmən, qüvvətli bir ittifaqın bu cümhuriyyətlər arasında əqdi hələ rəsmən olmamışdır.

Hal-hazırda gərək Avropada və gərəksə bütün dünyada bir dərəcəyə qədər müstəqil olduqları bilinən cümhuriyyətlər böyük bir təşəbbüsəti-siyasiyyə [siyasi təşəbbüslərə] hazırlana bilmələri üçün artıq ümumi bir ittifaqa doğru hazırlanmalıdırlar.

Biz böylə bir ittifaqı bu cümhuriyyətlər arasında gördüyümüz üçün qəlbən müstərih [arxayın] olacağız və qane bulunacağız ki, hər dürlü istila və təcavüzlərdən bu cümhuriyyətlər azad qalmış hesab olunurlar.

Sabiq Rusiyanın təzə cümhuriyyətləri, Sülh Konfransında müqəddəratları həll edildiyi zaman ümumi və müştərək bir dairədə həll ediləcəkdir. Çünki sabiq Rusiyaya aid siyasi, iqtisadi məsələlər hər bu cümhuriyyətlərdən sorulub və bu cümhuriyyətlərin mürəxxəsələrindən tələb olunacaqdır. Demək ki, xaricdə Sülh Konfransı qarşısında böylə bir ittifaq qismən vardır.

Fəqət bizzat [şəxsən] bu cümhuriyyətlərin özlərinə aid xarici siyasətlərində də şimdüyə qədər bir ittifaq fikri doğmamışdır. Halbuki əvvəl-bə-əvvəl cümhuriyyətlərin hökumətləri arasında bir ittifaq əqd edilməlidir ki, Sülh-ümumi Konfransı və ələlümum Avropa siyasətinə qarşı müştərək bir siyasət təqib etməyə imkan hasil ola bilsin.

Bu cümhuriyyətlər müttəfiqən böyük bir qüvvəti təmsil edirlər:

Estoniya, Litva, Kurlandiya [Latviya], Belarusiya, Ukrayna, Kuban, Dağıstan, Azərbaycan, Gürcüstan, Ermənistan, Qərbi Qaliçya kimi cümhuriyyətlər bu gün Şərqi Avropa və Mərkəzi “Rusiya”da gərək iqtisadi və gərəkə hərbi cəhətlə böyük bir qüvvət təşkil etməkdədir. Bu cümhuriyyətlərin ümumi nüfusu 40 milyondan fəzlə olduğu kimi, ümumi ərazisi də iki milyon kilometrə mürəbbeindən [kvadrat kilometrə] ziyadədir. Coğrafi vəziyyət etibarilə bir az qeyri-müsaid bulunurlarsa da, Qafqaziya cümhuriyyətləri və Ukrayna və Kuban, hər halda, müsaid bir coğrafi haldadırlar. Fəqət hərbi bir ittifaq üçün bu cümhuriyyətlərin vəziyyəti bizə görə tamamilə sövqülceş (stratejik) bir haldadır. Hər dürlü təcavüzlərə qarşı bu coğrafi vəziyyət müdafiə imkanı verə bilər.

Hərbi cəhətlə böylə olduğu kimi, siyasi cəhətlə də bu ittifaqın həm daxildə, həm xaricdə mənası böyükdür.

İttifaq hər şeydən əvvəl bu cümhuriyyətlərin millətləri arasında mənavi bir təsir hüsula gətirə biləcəyi kimi, istiqlaliliyyət üçün də cəvval bir etimadi-nəfs [möhkəm bir özünə güvən] hissini verəcəkdir.

Bu nöqtəyi-nəzərlə, Estoniya, Litva, Ukrayna və Finlandiya cümhuriyyətlərinin hərbi və siyasi ittifaqa tərəfdar olmaları xəbəri, əlbəttə, arzu olunardı ki, ümum cümhuriyyətlər arasında əmələ gəlsin, ümum azad millətlər cümhuriyyətləri də ittihad etsin [birləşsin].

İştə, bu günün siyasi şüarı – Cümhuriyyətlər ittifaqı!

Ə[hməd] H[əmdi] Qaraağazadə

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

(Azərbaycan simsiz mövqifi tərəfindən alınmışdır)

25 təşrini-sani

(Bolşevik xəbərləri)

Hərbi əməliyyat

Jitomir cəbhəsində Berdiçev altında düşmən zirehli qatarının müvəffəqiyyətsiz hərəkəti davam edir.

Çerniqov – Kiev cəbhəsində Kozin şəhərinin 10 fərsəx şimalında müvəffəqiyyətli vuruşmalar davam edir.

Romni cəbhəsində bizim süvərəmiz düşməni Konotopdan çıxarmışdır.

Belqorod cəbhəsində yürüşümüz Oboyan üzərinə davam edir.

Valuyk cəbhəsində bizim hissələrimiz vuruşma ilə Starı Oskol şəhərini işğal edib 20 fərsəx cənuba tərəf hərəkət etmişlərdir. Şərqdə isə tərəfimizdən Korotoyak və Ostroqojk şəhərləri işğal edilmişdir.

Liski dairəsində tərəfimizdən Liski mövqifi [stansiyası] işğal edilmişdir.

Bobrovsk cəbhəsində – Bobrovsk şəhəri altında bizim qoşunlar vuruşmalarında davam edirlər.

Ələlümum təşrini-əvvəl [oktyabrın] 20-dən təşrini-sani [noyabrın] 20-ə qədər qırmızı qoşunlar tərəfindən cənubi cəbhədə 7500 qədər əsir, 41 top, 380 mitralyoz, 10 zirehli qatar, 1 milyona qərib [yaxın] fişəng və bir çox başqa qənimətlər al[ın]mışdır.

Novoxopyor cəbhəsində bizim qoşunlarımız Butulinin cənubunda şiddətli vuruşmada davam edirlər.

Volqa ilə Don arasında xırda vuruşmalar gedir və tərəfimizdən 500 əsir, 1 top və bir neçə mitralyoz alınmışdır.

Kokçetsk dairəsində Atbasar və Akmolinsk üzərinə yürüşümüz müvəffəqiyyətli bir surətdə davam edir.

Kiyevdə

Moskva - Odun ehtiyatı olmadığından Kiyevdə şəhər elektrik mövqifi [stansiyası] işləri dayandırılmışdır. Bu münasibətlə də tramvay işləməyir. Su buraxılmayı. Şəhəri mühafizədən ötrü zabit ... təşkil edilir.

Petroqrad yürüşü haqqında

Moskva - İngiltərə qəzetələrindən

olan “Morning post” Yudenin Petroqrad üzərinə olan yürüşü haqqında yazır:

“İndi anlaşılır ki, Petroqradı almaq üçün həftələrlə çalışan Yudenin əməliyyatı müvəffəqiyyətsizliyə uğramışdır. Yudenin ordusu nəinki məğhur [məhv] edilmişdir, bəlkə də Qatçinanın cənub qərbinə atılmaq ehtimalı vardır.”

Belçikada böhrani-vüzərə

Lion - Brüsseldən verilən xəbərlərə görə, Belçika kralı yeni kabinə təşkilini Delakruaya həvalə etmişdir.

Hökumətlər ittifaqı

Nauen - Helsingforsdan [Helsinki] verilən xəbərlərə nəzərən, Latviya, Estoniya və Litva hökumətləri arasında ittifaq əqd edilməsi bir həqiqətdir. İttifaqın birinci məsələsi Şura Rusiya ilə sülh əqd etməkdən ibarətdir.

Riqada

Pskov - Ağ latış qəzetələrinin verdikləri xəbərlərə görə, yanacaq vəziyyəti Riqada fəlakətli bir surətdədir. Əhalinin soyuqdan donmaq ehtimalı vardır. Tacirlər odun qiymətini son dərəcə artırmışlardır.

Litvinov heyəti

Nauen - Şura Rusiya hökumətinin mürəxxəsi [nümayəndəsi] Litvinov Kopenhagenə İngiltərə hərbi gəmisində varid olmuşdur [gəlmişdir]. İngiltərə komissiyası ilə müzakirə şəşənbə [çərşənbə axşamı] günü başlanacaqdır. Bu müzakirənin üsərə təbdili [əsilərin dəyişdirilməsi] haqqında olmadığı və başqa lazımı

məsələlərin müzakirə ediləcəyi London mütəbər qəzetlərinin Kopenhagenə xüsusəti müxəbirlər göndərmələrindən anlamaq mümkün olduğunu bildirir.

Lehistanda taxıl inhisarı

Smolensk – Lehistanda [Polşada] un, çörək və başqa məkulatın [ərzağın] hökumət tərəfindən inhisara alındığı üçün taxıl alverinin mən’ [qadağan] edilməsi haqqında divarlara elanlar yapıdırılmışdır.

Lodzda aclıq

Smolensk - Lehistan Məclisi-Məbusanında Vaşkeviç Lodzda çörək olmadığını bəyan etmişdir. 17 noyabrda çörək bahalığından naşi [ötrü] qanlı vuruşmalar olmuşdur.

Kömür yoxluğundan fabrika-zavodların dayanması ehtimal tutulduğundan, əhval daha da gərginləşmişdir.

Casusluq

Helsinqfors - “Fin sosial-demokrat” qəzetəsi mövsuq [etibarlı] mənbələrdən xəbər verir ki, bir çox tərəflərdə rusların ağ qvardiyaları sabiq çar casusluğu və siyasiyyat kəşfiyyatı bərqərar edirlər. Ağ qvardiyalılar məşhur casusları cəm edirlər. Casusluğun mərkəzi Paris olub, şöbələri Almaniyada və başqa məmləkətlərdə vardır.

İngiltərə mətbuatı

Vladivostokdan xəbər verirlər ki, inqilab əmələ gəlmişdir. İnqilabda ruslar iştirak edirlər. Kolçak hökuməti İrkutskaya köçmüşdür.

* * *

Kopenhagenə gələn teleqraflar xəbər verirlər ki, Litva məlumatına görə, Şərqi Afrika qoşunları daxil olmaqla, 50 min Almaniya qoşunları zirehli avtomobillərlə Kovnadan Litvaya daxil olub Şavliyə hərəkət etməkdədirlər.

- Yekşənbə [bazar] günü Vükəla Şurası [Nazirlər Kabineti], Xariciyyə naziri Tittoninin istefasını almışdır. Şaloya onun vəzifəsini dolandırmaya təyin edilmişdir.

(Gürcü Teleqraf Acentaliyindən)

İtaliyada intixabat nəticələri

Romadan intixabat [seçki] nəticələrini böylə xəbər verirlər:

Sosialistlər – 156, Katolik – 100, Hürriyyətpərvərlər – 101, İslahatçı sosialistlər – 16, Demokrat – 23, Cümhuriyyətçi – 9, Kambaçılar (?) – 23, Xristian radikal demokratları – 1, Milliyətpərvərlər – 2, müstəqil məbuslar – 3, Radikal sosialistlər – 1 və Müstəqil sosialistlər 1.

Versal müahidənaməsinin qüvvəyə minməsi

Ali Şura Versal müahidənaməsinin [sazişinin] kanuni-əvvəlin [dekabrın] 1-dən etibarən qüvvəyə minməsini mümkünatdan ədd [hesab] edir.

Könüllü ordu bölüyünün yürüşdən imtinası

Moskva - Hacı-Tərxan cəbhəsində Denikin bölüyü Qırmızı ordu əleyhinə çıxışdan imtina etmişdir. Cəza dəstələri saldatları tərki-silah edərək bölüyü cəbhədən aparmışdır. Məsəbbiblər [səbəbkarlar] güllələnmişlərdir.

(İtaliya heyəti xəbərləri)

Serbiya və Sen-Cermen müahidənaməsi

Belqraddan Parisə bildirirlər ki, Serbiya hökuməti Sülh Konfransında olan öz mürəxxəslərini [səlahiyyətli nümayəndələrini] Sen-Cermen müahidənaməsi[ni] imza etməyə vəkil etmişdir.

Litvalılar Mitavada

Kopenhagen - Litva Xariciyyə naziri Litva qoşunlarının Mitavanı və rus-alman baş qüvvələri qarargahını işğal etdiyini xəbər verir.

Malta idarəsi

Malta - Rəsmi xəbərlər İngiltərə dövlətinin maltalılara daxili işlərin təftişi məsuliyyəti ilə özlərini idarə etmək üçün azadlıq verdiyini təsdiq edir. Ancaq İngiltərə hərbi və bəhri [donanmayla əlaqədar] məsələlərin həlli ixtiyarı[nı] öz öhdəsində saxlayır. Əhali şənlik edir. Şəhər bayraqlarla donadılmışdır [bəzənmişdir].

Klemanso

Roma - Klemanso Paris Mətbuat Bürosuna, Şura sədarətində [Nazirlər Kabineti rəhbərliyində] kanuni-saninin [yanvarın] əvvəlinə qədər qalacağını və Cümhuriyyət rəisliyinə öz namizədliyini qoyacağını bildirmişdir.

QƏZETƏLƏRDƏN

Denikinə müavinət edilməsi haqqında Avam Kerasında sorğu

Berlin – Fəhlə firqəsi namından Ved-

jvud Avam Kerasında hökumətə bir sorğu vermişdir. Sorğuda denilir ki:

“Ukraynaya qarşı etdiyi mübarizədə Denikinə İngiltərə hökuməti müzahirət [köməklik] göstərirmi? Əgər haqiqətdə göstərsə, orada mübarizə edən qüvvələr içində müharibəni idarə edən Britaniya zabıtları varmıdır?”

Dövləti stats-sekretar [Dövlət katibi] müavinini Forster cavab vermişdir ki:

“Denikinə kiminlə mübarizə etməsi təşxis edilərək [müəyyənləşdirilərək], mühimmatı-hərbiyyə ilə təchiz edilir. (gülüş və səslər)”

Avam Kerası üzvü İrvin (sosial-demokrat) sual vermiş:

“Hökumət nümayəndəsi bilirmi ki, Ukraynanın inandırmasına görə, Denikin əvvəlinci olaraq onun üzərinə təərrüz [hücum] yapmışdır və Petlyuranın sözlərindən ziyadə Denikinə inanmaq üçün nə kimi əsaslara istinad edilir?”

Vedjvud sormuş:

“Məhəllində [yerində] əhvalını öyrənməkdən ötrü müharibə edən petlyuracılar yanına bir ingilis zabiti göndərmək olmazmı?”

“Mançester Qardian” yazır:

“Biz bilməliyiz ki, Rusiya işlərinə müdaxilə etməklə kimi biz müdafiə etmək istəyirik və müdafiəmiz kimə qarşıdır? Zahirən yalnız bolşeviklərə qarşı deyildir. Zira biz oxuyuruq ki, hərbi mühimmat və ərzaq ilə təchiz etdiyimiz Denikin bolşevik əleyhdarı olan Ukrayna ilə də həmçinin müharibə edir. Bizə həmçinin söyləyirlər ki, dostlarımız üçün göndərdiyimiz ərzaq və ləvazimatın çox hissəsi bolşeviklərə qalmışdır. Vaxt deyildir ki, Parlaman Rusiyada ... (teleqraf

buraxılmışdır) müqəddəratını həll etsin. Onun nəticəsi Ukrayna istiqlalını təsdiq edərək, Antanta tərəfindən maddi müavinət göstərmək olacaqdır. Bir az zaman daha və əziyyətdə [əziyyət görən] Ukrayna kəndçisi də rahat yaşayacaqdır.”

Petroqradda

Moskva – Petroqrad Mərkəzi Komitəsi və N. ordusu xüsusi şöbələri indində [nəzində] olan “Çrezviçayka”nın ehtimamı [səyi] ilə Petroqradda ağıqvar-diyaçıların böyük bir casus təşkilatı kəşf edilmişdir.

Şu təşkilatda iştirak edənlər içində çar hökuməti əyan və sahibi-mənsəbləri, bəzi general və amirallar, Kadet firqəsi üzvləri və İctimaiyyəni-inqilabiyyun [Sosialist-inqilabçılar] firqəsi ilə menşeviklərə yaxın adamlar da var imiş. Sui-niyyət [terror] təşkilatının fəaliyyəti “Antanta” və xüsusən Fransa və İngiltərə agentlərinin nəzarəti altında olmuş və onlar tərəfindən maddi müavinət göstərilərək təşkilatın bütün işləri də onların yədi-iqtidarlarında [əllərində] bulunmuşdur. Təşkilatın bütün ərkanihərblər [hərbi qərgahlar] ilə əlaqəsi olaraq, Yudenici hərbi əməliyyat mahiyyəti ilə xəbərdar edə bilmişdir. Sui-niyyətçilər N. ordusu sabiq naçalniki Liven qüvvəsinin müavinəti ilə ümumi hücum planı tərtib verib Yudenicə göndərmişlərdir. Yudenicənin əvvəlinci müvəffəqiyyətsizliyindən sonra N. ordusu sabiq naçalniklərindən və şimdi Baltik donanması naçalniki olan Mednokritski ikinci bir plan tərtib edərək Yudenicə göndərmiş və Liven qüvvəsilə

sabiq amiral Baxtyarov idarəsi altında Petroqradda üsyan çıxarmaq üçün tədabir görülmüşdür.

Petroqrad zəbt edildikdən sonra Şimal-Qərb hökumətini əvəz edəcək yeni nazirlər siyahısı da hazırlanmışdır. Sui-niyyətin başçıları və həmçinin adları siyahıda olan nazirlər həbs edilmişlərdir.

Şahın səyahətinə dair

Londrada şahın şərəfinə kəşidə edilmiş [verilmiş, tərtib edilmiş] bir ziyafətdə lord Kerzon nitq irad edərəkən [nitq söylərkən] söyləmişdir ki:

“İngiltərə ilə İrani bir çox şeylər sıxı olaraq mərbut edir [bağlayır]. Bu iki mamləkətin arasında mövcud olan əlaqə və münasibət yalnız hərs [mədəniyyət] və hiss əsaslarına istinad etməyib, iki mamləkətin vəziyyəti-coğrafiyyəsindən nəşət edən mənafeyi-müştərəkə [irəli gələn ortaq mənafeətlər] onları daha sıxı olaraq yaxınlaşdırır.

Biz istəyirik ki, zati-şahanələrində və onun hökumətinə mamləkətdə müharibə bitdikdən sonra yapılan təbliğat saiqəsi [səbəbi] ilə pozulmuş sülh və intizamı iadə etmək [geri qaytarmaq] üçün bütün qüvvəmizlə müzahirətdə bulunalım [kömək edək]. Biz həmçinin arzu edirik ki, böyük bir əhəmiyyəti-mədəniyyəni haiz olan [mədəni əhəmiyyətə malik olan] mamləkətin təbii sərvətlərini inkişaf etmək [kəşf etmək, meydana çıxarmaq] yolunda zati-şahanələrində yardım edəlim.

İran hal-hazırda istəyir ki, hər bir təərrüzə [təəvüzə] qarşı sərhədlərini təmin edərək mamləkət daxilində intizam bərpa etsin və ticarəti-xariciyyəsini genişləndirsin.

Türük və məabir [nəqliyyat və rabitə] məsələsi də həmçinin islahata möhtacdır və xüsusən maliyyə tənzimatı [islahatı] yeni məmuranın [məmurların] başlıca qayğılarından biri olmuşdur.

Britaniya hökumətinin müavinəti ilə İrannın sərvəti-təbii inkişaf bulub məmləkət parlaq bir istiqbala [gələcəyə] doğru gedəcəkdir.

Şimdiki İran hökumətinin və bütün İran vətənpərvərlərinin arzusu odur ki, qəbul etdikləri proqram üzrə İrana müavinət etsinlər.”

Şah həzrətləri ziyafətə gedərəkən yolda əhali tərəfindən alqışlanmışdır. Qəzetlərin xəbərində [xəbərlərində] görə, İspaniya kralı Alfonso da təsadüfən şahın übur etdiyi [keçdiyi] yol ilə avtomobildə gedərəkən avtomobildən çıxmış və əhali ilə birlikdə şah həzrətlərini alqışlamışdır.

TÜRKiYƏDƏ

Sülh məsələsi haqqında

“İqdam” qəzetəsi yazır:

“İngiltərə Xəzinə-Maliyyə naziri lord Çemberlen Türkiyə müsalihasinin [barışığının] hənz qəd edilməməsindən [hələ də imzalanmamasından] və Şərq məsələsinin hələ müəlləq [məchul, havadan asılı] bir surətdə qalmasından bəhs ilə demişdir ki:

Türkiyə müsalihasinin hənz qəd edilməmiş olması və Şərq məsələsinin [məsələlərinin, problemlərinin] ədəmi-təsəviyyəsi [aradan qaldırılmaması] İngiltərə üzərinə gərək nəqdən və gərəkənsə insan etibarilə ağır bir yük təşkil etməkdədir. Bu cəhətdən pək müəəssif isək də

[təəssüf ediriksə də], bundan dolayı biz məsul deyilik. Türkiyə sülhünün əqdi bizim yədi-iqtidarımızda [əlimizdə] deyildir. Zira bu beynəlmiləl bir məsələdir və nəticəsinin Amerikanın bu barədə ittixaz edəcəyi [alacağı] qərara mərbut [bağlı] olduğu cümlənin məlumudur. Biz Amerikanın cavabına intizar edirik. Eyni zamanda Hökuməti-müttəhidənin [Birləşmiş Ştatların] Cəmiyyəti-Əqvama [Millətlər Cəmiyyətinə] bilfeil iştirak etmək əməlinə [həqiqətən iştirak etmək arzusunda] olub-olmadığı haqqında da Amerikanın cavabını bəkləyirik.”

Suriya və Lübnan məsələləri

Əxirən [bu yaxınlarda] Londradan Parisə əzimət etmiş [getmiş] olan Hicaz kralının oğlu Əmir Faysal “Peti Parizyen” qəzetəsinə bəzi bəyanatda bulunmuşdur.

Əmir Faysal Suriya məsələsinin yaxında həll və təsviyə ediləcəyini [aradan qaldırılacağını] söylədikdən sonra, Hicaz krallığının əlyövm təəssüs etdiyini [yenice yarandığını] və kral [Şərif] Hüseyinin təhtinüfuzunda [nüfuzu altında] istiqlalını aldığını bəyan etmişdir.

Əmir Faysal Suriya məsələsi haqqında da Suriyanın vəhdət və istiqlalını tələb etdiyini dərmian etmiş [meydana qoymuş] və düvəli-əcnəbiyyənin [xarici dövlətlərin] Suriyaya təmin edəcəkləri müavinətin sırf fənni [texniki] və iqtisadi bir mahiyyətdə olması lazım gəldiyini və bu şəkildə bir müavinətin Suriya üçün əlzəm [vacib] bulunduğunu dərmian etmişdir.

Əmir Faysal Lübnanın [Livianın] da istiqlalı tələb olunduğunu və böylə bir is-

tiqlala qarşı sərd edəcək [irəli sürüləcək] heç bir etiraz bulunmadığını əlavə etmişdir.

Anadolu təftiş heyətləri

“İqdam” qəzetəsinin yazdığına görə, Türkiyə hökuməti tərəfindən Anadoluda təftişat etmək üçün bu günlərdə oraya iki heyət göndərilir.

Heyətlərin hərəsi üç kişidən mürəkəb [ibarət] olub birisi müstəşar Xurşid paşa və digəri isə Əhməd Fevzi paşanın təhti-rəyasətindədirlər [rəhbərliyi altındadırlar].

Xurşid paşa heyəti Konya, Aydın, Xudavəndigar vilayətləri ilə İzmir, Əskişəhər, Qarahasarisəhib və Qərəsi cəhətlərini təftiş edəcək və Əhməd Fevzi paşa heyəti isə Ankara, Sivas və Ərzurum həvalisinə [tərəflərinə] gedəcəkdir. Kayseridə iki heyət yekdigərinə mülhəq olacaqlardır [bir-biriylə birləşəcəklər].

Heyətlər əsgəri, mülki [hərbi və mülki] bütün əhvalı təftiş edəcəyi kimi, Anadoluda yapılan intixabatı [seçkiləri] dəxi tədqiq edəcəklərdir.

NƏZARƏTLƏRDƏ [NAZİRLİKLƏRDƏ]

Darüleytam

Müsəlman Cəmiyyəti-Xeyriyyəsi ixtiyarında olan darüleytam əmvalını [yetimxananın mallarını] təhqiq edəcək komisiyonun ixtiyarına Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti [Sosial Təminat Nazirliyi] 100 min manat təxsis etmişdir [ayırmışdır]. İşbu məbləğə darüleytam işləri tənzim ediləcəkdir.

Qaçqınlara müavinət

Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti tərəfindən Müsəlman Cəmiyyəti-Xeyriyyəsi ixtiyarına müsəlman qaçqınlarına müavinət təşkili üçün 50 min manat buraxılmışdır.

Qaçqınları məskun

Qaçqınları Ermənəkəndində məskun edəcək xüsusi komisiyona Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti tərəfindən Nəzarət katibi Mustafa [Nadir ağa oğlu] Vəkilov cənabları təyin edilmişdir.

Neftçilər İttifaqı məkatibi

Məsai Nəzarətinin [Əmək Nazirliyinin] Neftçilər İttifaqı ixtiyarında olan məkatib [məktəblər] haqqındakı isticvabına [sorgusuna] cavabən, İttifaq bərvəchi-ati [aşığıdakı kimi] məlumat vermişdir:

Hal-hazırda İttifaqın ixtiyarında olan rüşdiyyə və ibtidai məkatibin miqdarı 11-dir ki, bunlardan ikisi rüşdiyyə, 9-u ibtidaidir. Bundan əlavə, “Benkendorf” cəmiyyəti ilə etilafa [razılışmaya] görə, Suraxanı məktəbinə də fəhlə ətfalı [uşaqları] qəbul edilir. Bunların da məxaricatını İttifaq öz öhdəsinə götürmüşdür.

Məktəblərdə tədrisat rus lisanında aparılır, fəqət 25 nəfərdən fəzlə istəyən olarsa, milli siniflər də açıla bilər.

Böylə milli sinif Romanovski məktəb cənbində [nəzində] İdilboyu [Volqaboyu] müsəlmanları milli sinfi və iki dənə də erməni milli sinfi mövcuddur.

Pud vergisi verən firmalar fəhlələri çocuqları üçün tədrisat məccanidir [pulsuzdur].

Pud vergisi verməyən firmalar fəhlələri və xüsusi zəvat [şəxslər] çocuqla-

rından sənədə 300 manat tədrisat haqqı alınır. Bununla belə, yer olduğu zaman fəhlə uşaqları məccani oxuyurlar.

Bu məktəblərdə 1835 çocuq vardır ki, bunlardan 1032 nəfəri fəhlə uşaqlarıdır.

Yeni Məsai müfəttişi

Şuşa dairəsinin Məsai [Əmək] müfəttişliyinə Onbay Əmirzadə cənabları təyin edilmişdir. Mumailəy [deyilən şəxs] bu günlərdə məhəlli-məmurriyyətinə azim olacaqdır [iş yerinə gedəcək].

İSTİQLAL MÜZƏSİNİN AÇILMASI MÜNASİBƏTİLƏ

- 1 -

Hər millətin ülvyyə, mədəniyyət, qabiliyyət və istedadını göstərəcək bir çox tarixi müəssisə və binalar var və onlar o millətin keçmişdə namuskar, hökmran, elm-ürfan sahibi olduğunu bir ayineyi-bədənnüma kimi nəzərə çarpdırır ki, millət təkamül hasil etdikcə onlara pək diqqət və əhəmiyyət verir və kəndisi üçün bir istinadgah və istirahətگاهی-əbədi tikir. Onlardan birisi asari-ətiqələrin [əntiq əsərlərin] toplanılmasıdır ki, onunla ata-babalarının qabiliyyətlərini göstərməklə, onu daha ikmala [kamilliyə] çatdırır.

Belə asari-ətiqələr toplandıqdan sonra onu bir ev içərisində nizama salaraq muzey adını verirlər. Muzeylər iki, üç və bəlkə, dörd qismə bölünür. Birisi tarixi muzey, ikincisi ədəbi, üçüncüsü iqtisadi və sən'əti [sənayəyə məxsus] və dördüncüsü millətin hal-hazırda bu-

lunan əsərlərindən bir-bir nümunələr götürüb millətin gələcək nəslinə töhfələr hazırlayandan ibarətdir. İkincisi, abidələr və məbədgahlardır ki, həqiqətən, onlar da çox calibi-diqqət və şayani-əhəmiyyətədiirlər [diqqətçəkən və əhəmiyyətə layiqdirlər].

Misal üçün, Rusiyanı götürəlim. Rusiya şəhərlərinin bir çoxunda muzeylər açılmaqla bərabər, böyük və kiçik şəhərlərin həpsində rus kəlisələri [kilsələri] ilə qəbiristanlara diqqət etmiş və həpsində beqədri-imkan [imkan daxilində] ölməz və itməz bir rus nişangahları tikdirmişdir.

Şair, ədib, general və bir çox fəal adamların naminə abidələr yapıdırıb, hətta aldığı şəhərlərin isimlərini belə rus isimlərindən qoymağa çalışmışlar. Məsələn, Gəncəni Yelisavetpol, Gümrünü Aleksandropola təhvil etmişdir [çevirmişdir].

Bizdən ədədcə yüzlərcə az olan erməni millətini götürəlim. Ermənilər İrəvan quberniyasında iki-üç yerdə şairlərinə abidələr tikdirmişlər. Rus zamanından Üçkilsədə (Eçmiədzində) üç tərzdə muzey açmışlar. Əski babaları yad edərək qəbiristanlıqlarında qəbirlər üstlərinə böyük daşlar salaraq üstlərində bir çox erməni xətləri ilə şeylər yazmışlardır ki, bu gün bir avropalı o daşları və binaları gördükdə burası Ermənistandır deməyə haqqı vardır. Çünki əldə isbat edəcək bir çox işarət və bir çox sənəd və nümunələr görmüş olur. Türk millətinin tarixini avropalılar bilməz deyillər, eyi bilirlər, fəqət zahiri tamaşagah və mənzərələrin zəbani lakırdılardan [şifahi sözlərdən] fərqi pək çoxdur. Biri odur ki, mənim filan şeyim var idi, biri də odur ki,

mənim filan şeyim var, buyur, bax. Bu iki fərqi diqqət etdikdə, əlbəttə, ikincisi əhəmdir [daha əhəmiyyətlidir].

Bu növ abidə, ibadətqah və binalara islam hökumətlərindən yalnız ərəblər çox əhəmiyyət vermişlər və filhəqiqə [doğrudan da], təhti-idarələrindəki [idarələri altındakı] məmləkətlərdə o qədər gözəl, möhkəm və yaraşlıq binalar yapmışlar ki, hal-hazırda o binalar hələ yer üzündən silinməmişlərdir. Məsələn, İrəvan quberniyasının bir çox yerlərində, hətta Naxçıvan şəhərində və Qarabağlar köyündə böyük kümbəd, minarə və məscidlər tikdirmişlər. Binalar başdan-ayağa bişmiş kərpic, əhəngdən ibarət olub, üzleri çini kərpiclərlə minalanmış, nəqşkarlıq edilmiş və həpsində xətti-kufi ilə ərəbcə yazılmışdır. Əksərən məlum olur ki, bu binaları bir taqım ərəb xanımları, zənginləri və yaxud qəbilə böyükləri kəndi isimlərinə millət namindən yapdırlarmış. Ərəblərin İran və Türkünstan tərəflərində də müəssisələri az deyildir. Səmərqənddə məscid və darülfünunlarının asarı [izləri] belə davam etməkdə dirlər.

Bu növ nişangahlara hamıdan az türk milləti qiymət vermişdir və nə qədər yerdə hökmran olmuşsa, orada söylənilən şeylərdən bir şey yapdırmamış və hərəqah yapdırmışsa da, o qədər əsaslı binaları olmamışdır.*

Qafqaziyada, qeyri Rusiya şəhər və vilayətlərində türklərdən qalan binaların təmirinə bəzən Rusiya hökuməti izin verməmiş və daha doğru söyləyəlim, biz kəndimiz də onların əhəmiyyətləri ilə o

*Buna da səbəb türklərin köçəri halda yaşamaları olmuşdur.

qədər də maraqlanmayıb, təmir etməyə həvəskar olmamışız və bununla əlimizdə olan sənədlərimizi get-gedə qeyb etmişiz. Məsələn, götürəlim Bakıda İçərişəhərin qalasının bürcləri və Xan sarayı, yaxud İrəvanda Həsən xan, Hüseyin xan sarayını, Naxçıvanda nadir kümbəd və minarəyə və həpsinə diqqət etsəniz, görərsiniz ki, onların binası qoyulandan şimdüyə qədər millət tərəfindən bunların təmirinə baxılmamışdır. Burada yenə təbii Rusiya siyasəti də bir çox rollar oynamışdır ki, millət gələcəkdə babalarından bir nişanə bulmayıb da yalnız rusluğu görsünlər və onların o hərəkətinə müti qalsınlar.

Əlirza

MİLLİ İQTİSAD

Milli vicdanı zəif olan bir millətin milli təşkilatı zəif və istiqlalı və milli siması da o nisbətdə zəif bulunacağı təbiidir.

Milli vicdan insanları hər dürlü fədakarlığa, vətənpərvərliyə sövq edə bildiyi kimi, ümumiyyətlə, milli məzaya [məziyyətlər] və məfkurələr, milli zövq və ənənələr, milli hiss və mübarizələr, milli həyat və yüksəkliklər millətin ruhunda yaşayan bu vicdani-millidən doğar.

Vicdani-milliyə malik olan insanlar milləti üçün yaşar, milləti üçün ölər, milləti üçün hər dürlü fədakarlığı yapar və onun üçün sevə-sevə hər bir müşkülə təhəmmül eylər [çətinliyə dözər].

İştə, vicdani-millisi təəssüs etmiş olan millətlərdir ki, milliyyətlərini mənimsəmiş, millət və vətənlərinə təşahüb edə [sahib çixə] bilmişlərdir. Bu uğurda icab edərsə

[lazım gələrsə] ölmək, öldürmək, bu yolda aclıq və hər dürlü fəlakət onlar üçün ən böyük vəzifə və səadət ədd olunar [sayı-lar].

Vicdani-milliyə icabatı [şərti; ehtiyacı] olaraq vətənpərvərlik və fədakarlıq təbəqəti-millətdə [millətin müxtəlif təbəqələrində] vəzaif [vəzifələrinə] və istedadlarına nisbətən təfəvüt olarsa da, ümum əfradi-millət [millətin bütün fərdləri] eyni hissüyətə malik və eyni məfkurəyə malik olarlar.

Vicdani-millinin saheyi-təbarüzü pək vasi və mütənəvidir [Milli vicdanın özünü göstərdiyi sahə çox geniş və müxtəlifdir]. Gərək əxlaq, gərək din, gərək hüquq, gərək ictimaiyyət, gərək siyasiyyət və gərək iqtisadiyyət sahələrində hər kəs vicdani-milliyə saiqəsi [sövq etməsi] ilə məmləkət və millətin ehtiyacına nəzərən kəndisinə tərəttüb edəcək [öz boy-nuna düşəcək] vəzifəni bəhəq [haqqıyla, layıqlı şəkildə] ifa edə bilərlər. Milli əxlaqın təsis, milli dinin təsbiti, milli hüququn mühafizəsi və milli ictimaiyyətin təşkili və milli siyasətin təyini və milli iqtisadiyyətin dəxi təşrisi [qüvvədə olması] üçün hər fərdi-millətin çalışması mümkündür.

Bunlar birər vəzifə və birər vətənpərvərlikdir.

Vətənimizin əlhal [hazırda] şiddəti-ehtiyacı olan vətənpərvərlikdən birisi olan milli iqtisadiyyətdən bəhs etmək istəyirəm.

Burası məlumdur ki, hər bir millətin yaşaya bilməsi üçün mübarizəyi-həyatıyyədə faiq [üstün] olması və yaxud pək çox mütəzərrir bulunmaması [zərərçəkən olmaması] üçün istehlak etdiklərinə

nisbətən istehsalatı təfəvvüq etməli [üstünlük təşkil etməli] və yaxud laəqəl [ən azı, heç olmasa] bunların arasındakı müvazinə [balans] mühafizə edilməlidir.

Bilxəssə siyasi iqtisadiyyəti zəif olan məmləkətlərdə milli iqtisadlar onun nöqsanını cəbr etməklə [əskiyini tamamlamaqla], zərərin tələfisində [kompensasiyasına] çalışılmalıdır.

Məmləkətimizdə hal və əhval icabı olaraq digər siyasətlərimiz kimi, siyasi iqtisadımızın da bariz bir şəkil və təbii bir yol alamdığı cəhətlə, bilməcburiyyə [məcburiyyət qarşısında], milli iqtisadiyyəti təşəbbüs və təvəssül [müraciət] etməliyiz.

İstehsalatımızı mümkün olduqca artırmaqla bərabər, istehlak etdiyimiz ərzaq və əşyanın miqdarını tənqis etmək [azaltmaq] və olduqca milliləşdirmək lazımdır.

Bu xüsusda hökumət ilə millətin üzərinə tərəttüb edəcək vəzifələr ayrılır. Hökumət xaricdən məmləkətimizə fəzlə para idxalına çalışması haqqında sərfiməsai edəcəyi [səy göstərəcəyi] lazım olduğu kimi, millət dəxi kəndi vicdani-iqtisadi saiqəsi ilə məmləkətin parasının xaricə fəzlə çıxmaması üçün çalışmalıdır. Hər bir ehtiyacı təqlil etməklə [azaltmaqla] bərabər, məişət və həyatı bəsit bir surətə ifraq etmək [sadələşdirmək] üçün iqtisad və qənaətə təvəssül etməlidir. Mümkün olduqca yerli mallara iktifa etmək [kifayətlənmək] və yerli məmulatın intişarına [yerli məhsulların yayılmasına] və onun tövsisinə [genişlənməsinə] çalışmaq və fəzlə nümayiş və alayışdən ehtiraz etmək [dəbdəbdən qaçmaq] lazımdır. Onun üçün də

milli ticarət və iqtisad müəssisələri və şirkətləri təsis etməklə vasitəsilə xaricə qarşı mübarizə edilməlidir.

İşə məsələsinə gəlinə, məmləkətin daxilində bulunan xarici əllərin təsirsiz qalması və onun şərrindən əmin olunması və ehtikara [möhtəkiriyyə] meydana verilməməsi üçün eyni surətlə ərzaq və işə müəssisələri və milli ticarət və əsnaf şirkətləri qurulmalıdır. Bu misilli [bu kimi] müəssisələrin mərkəzi böyük şəhərlərdə olduğu kimi, şöbələri də məmləkət daxilində hər bir yerə təmim və təşmil edilməlidir [yayılmalı və ümumiləşməlidir] və əhali dəxi milli vicdanlarında yaşayan vicdani-iqtisadilərini ibraz edərək [göstərərək], ehtiyaclarını təmin etmək üçün yalnız bu müəssisə və şirkətlərə müraciət etməlidir.

Təbiidir ki, bu kimi şirkətlər millətin ehtiyacının rəfi [aradan qaldırılması] üçün təəssüs edəcəklərindən, onlara həm millət və həm hökumət zəhir olacaqdır [kömək edəcəkdir].

Yalnız əl verir ki, bunun əsası həqiqi surətdə millətin iqtisadi vicdanı üzərinə təəssüs edilsin. Məmləkət və millətimizin ehtiyacı nəzərə alınsın. Əgər ruhumuzda milli vicdan yaşayırsa və bizdə az-çox vətənpərvərlik varsa və qəlbimizdə millət və vətən məhəbbəti və duyğuları mövcud isə, bu xüsusda ciddi təşəbbüs edilməlidir.

Mühərrirlərimiz dəxi vəzifeyi-vətəniyələrini ifa edərək buna aid mülahizələrini ənzari-amməyə vəz edəcəklərini [ictimaiyyətin nəzərinə təqdim edəcəklərini] ümid edirəm.

Talıbzadə Yusif Ziya

TƏBİİ SƏRVƏTLƏRİMİZ

- 2 -

Hər məmləkətin kəndisinə məxsus bir çox təbii sərvət mənbələri olduğu kimi, Azərbaycanımızda da bir çox təbii sərvət mənbələrimiz mövcuddur.

Mədəni qövmlər məmləkətlərinin bu kimi sərvət mənbələrindən zəkavətləri [zəkaları] sayəsində bol-bol istifadələr edirlər. Bunlar hələ kəndilərininkindən başqa, qeyri-mədəni məmləkətlərdə olan təbii sərvət mənbələrini arayıb, bulub əllərinə alırlar, təhti-inhisarlarına [inhisarları altına] keçirirlər. Bu hal ilə onlar – kənardan gəlmə huşyar [açıqgöz] qonaqlar sərvət mənbələri bulduqları qərib məmləkətlərdə “ağa” olaraq yaşayırlar, eyni mənbələrin sahibi yerli əhalini isə qarşılarında hambal, fəhlə məqamında çalışdırırlar, yaşadırlar.

Bu hal ilə yerli əhali illər uzununu həman həballığında, fəhləliyində qalmış olur, gəlmə qonaqlar isə başqaların mənbələri vasitəsilə, başqaların zəhmətləri sayəsində az zamanda milyonlara, milyardlara, böyük-böyük şöhrətlərə malik olurlar.

Bu hal bizim Azərbaycanımızda da eynilədir. Məmləkətimizin ən böyük, məşhur sərvət mənbələrindən başlayıb, ən (bizcə) əhəmiyyətsizlərinə varıncasına qədər göz yetirmiş olsaq, əksəriyyəni kənardan gəlmə qonaqların ağılığını müşahidə edərək.

Bizcə əhəmiyyətsiz adlandırdığımız təbii sərvət mənbələrindən hələ bir neçəsinə göz gəzdirdim.

Pambıq çiyidi – camaatımız arasında bunun dəyəri nədir? Heç...

Camaat arasında bu ancaq mallara yedirilir, yandırılır və əksəriyyəni günəş, yağmur altında əhəmiyyətsiz, etinasız qalaraq çürüdülmə tələf olur.

Fəqət bizim əhəmiyyətsiz və etinasız baxdığımız bu pambıq çiyidindən, kənardan gəlmə qonaqlar baxınız gəlib Azərbaycanımızda nələr hasil edib nələr istifadə edirlər.

Pambıq çiyidindən istehsalat əmələ gətirmək üçün özgələri tərəfindən Azərbaycanımızın Yevlax və Ləki mövqiflərində [stansiyalarında] böyük zavodlar təsis edilmişdi. Rus əsakiri [əsgərləri] Qafqaziyadan çəkildiyi zaman vəqə olan hadisat əsnasında Yevlaxdakı çiyid zavodu tamamilən xarab edilmiş, Ləkidəki isə təmirə möhtac hala gəlmişdi. Yevlaxdakı zavod bir erməniyə məxsus idi. Ləkidəki isə Bakıda “kotan” və qeyri ziraət, sənəət [əkinçilik, sənaye] makinaları satan ticarət evi sahibi nemes “İstvin bəradərləri”nə məxsusdur.

Məzkur [deyilən] nemeslər genə zavodlarını yenidən təmir edib işə salmışlardır. Genə sabıqki kimi çiyid istehsalatı fəaliyyətlərinə davam etməkdədirlər.

Çiyid zavodunda pambıq çiyidindən xüsusi mənqənələr vasitəsilə əzilərək çiyid yaği denilən yağ çıxarılır. Bu yağın birinci növü yeməyə qayət əlverişlidir, həm də ucuzdur. Fəqərə və qənaətkarların məişətinə olduqca yüngüllük və rəndir.

Çiyid yaği hasil edən zavodda əməliyyat bu növlə başlanır:

Qabaqca, çiyidin üstündə qalmış olan pambıq telləri “linter” denilən makina vasitəsilə təmizlənir. Bu hal ilə havaydan təmiz və gözəl pambıq hüsula gəlir. Sonra çiyid dəyirman daşı kimi mənqənələr

altında əzilib həll edilir. Sonra genə xüsusi mənqənələr vasitəsilə basılıb yaği çıxarılır, ayrıca qazanlara axıdılır. Sonra bu yağ xüsusi makinası vasitəsilə təmizlənir, əlası çıxarılır, yeməyə saleh bir hala gəlir.

Çiyidin yaği çıxarılıb qalan xəlitəsinədən (tortasından) isə sabun əmələ gəlir. Bundan gözəl sabunlar bişirilib hazır edilir. İstvin bəradərlərinin Ləki mövqifindəki çiyid zavodlarının yanında bir də sabunbişirən zavodları vardır ki, həmin çiyid yağından yüz minlərcə pud sabun bişirib satmaqdadırlar. İndiki halda hasil etdikləri qəlib girvənkəlik paltar sabunlarının pudunu gətirib Bakıda və Azərbaycanın başqa yerlərində 800 manata qədər satmaqdadırlar.

Xəlitədən (tortadan) sonra çiyidin qalan cecəsindən isə “küsbə” (ruscası ijmıx) əmələ gəlir ki, bu da heyvan yeməsinə qayət əlverişlidir.

Sonra çiyidin üst qabığından da (gərmə, təzək misalı) yandırması əmələ gətirilir ki, bu da yağlı maddədən olduğu üçün ən gözəl bir yandırmasıdır.

Türküstanda bir çiyid zavodu sahibinin ətrafla bu zavod dolayısı ilə o qədər ticari əlaqəsi var imiş ki, Türküstandakı Rus-Asiya bankının illik fəaliyyətinin ən çoxusu o zavod sahibinin hesabına münhəsir [məxsus] olarmış.

İştə, təbii sərvətlərimiz sayəsində məmləkətimizdə digərlərinin malik olduqları sərvət və saman da [var-dövlət də] gözümüz önündədir.

Vaxtdır ki, Azərbaycan tacirləri gözlərini dörd açıb, bu kimi sərvət mənbələrinə fikir və diqqət versinlər. Öz mənbələrinin sərvətlərindən özləri istifadə etsinlər, edə bilsinlər.

M. B.

HEYƏTİ-VÜKƏLA RƏİSİNİN ÖVDƏTİ MÜNASİBƏTİLƏ

Əvvəlki gün Heyəti-Vükəla rəisi [Nazirlər Kabineti sədri] Nəsim bəy həzrətləri Tiflis səyahətlərindən qayıtmışlardır.

Bu səyahətləri əsnasında Duvəli-mötəlifə [Antanta] nümayəndəsi polkovnik Reyin iştirakı ilə Nəsim bəy əfəndi erməni hökumətinin rəisi Xatisyan ilə görüşərək iki hökumət arasındakı ixtilafatın rəfi [aradan qaldırılması] haqqında müzakirətdə bulunmuş və aralarında birər surəti Məclisi-Məbusan tərəfindən təsdiq edilmək üzrə bir surəti-etilaf əqd edilmişdir [saziş surəti imzalanmışdır]. Bu etilafnaməyə görə, Azərbaycan ilə Ermənistan hökumətləri arada mövcud olan ixtilafı məsələlərin həlli üçün silah istemal etməyəcəklərini [işlətməyəcəklərini] mütəqabilən [qarşılıqlı olaraq] təmin edirlər. Məzkur [deyilən] etilafnaməyə görə, Azərbaycan ilə Ermənistan məsələlərini həll və ixtilaflarını rəf üçün Bakıda dekabrın 2-də bir konfrans əqd olunacaqdır.

Tərəfeyn mütəəhhid olur ki [hər iki tərəf boyun olur ki], Zəngəzur yollarını bağlamayıb gəliş-gedişi təmin etsinlər.

* * *

Tiflisdəki Avropa dövlətləri nümayəndələri ilə vaqə olan müsahibə və təmas nəticəsində hasil olan təəssürata nəzərən, Qafqaziya məsələsi yaxın zamanda baxılacaq bir radəyə gəlmişdir. Məsələnin Qafqaziya cümhuriyyətlərinin arzusu vəchilə [arzu etdikləri kimi] həll olunacağına ümid qəvidir [güclüdür].

Eyni zamanda, Qafqaziya cümhuriyyətlərinin daha ziyadə yaxınlaşması və bir taqım ümumi məsələlərin birləşdirilməsi yolunda üç cümhuriyyət müməsilləri [nümayəndələri] arasında müzakirə olub, əsasən, hər üç dövlətin də böylə yaxınlıq faydasından olduğu təqdir edilmişdir.

Dekabrın 2-də İngiltərə, Amerika, gürcü və erməni hökumətlərinin müməsilləri Bakıya müsafir (qonaq) olaraq təşrif gətirəcəklərdir.

AZƏRBAYCAN, ERMƏNİSTAN RƏİSLƏRİ ŞƏRƏFLƏRİNƏ ZİYAFƏT

Təşrini-saninin 23-də “Orient” mehmanxanasında Tiflisdə olan qonşu Zaqafqaziya cümhuriyyətləri Azərbaycan və Ermənistan rəisləri Xatisov və Yusifbəyli həzrətlərinin şəərəflərinə Gürcüstan hökuməti tərəfindən bir ziyafət kəşidə edilmişdir [ziyafət verilmişdir].

Ziyafətdə Azərbaycan hökuməti Rəisi Nəsim bəy Yusifbəyli, Ermənistan hökuməti Rəisi-Vükəlası Xatisov, Gürcüstan hökuməti baş məqamını ifa edən Gegeçkori, polkovnik Rey, Vordrop, Fransa heyəti rəisi mayor D’Nunankorop, İtaliya heyəti rəisi polkovnik Qabba, polkovnik Migeli, polkovnik Stoks (Vordropun Bakıda olan nümayəndəsi), Gürcüstan Daxiliyyə naziri Ramişvili, Gürcüstan hökumətinin Amerikadakı nümayəndəsi Qambaşidze, Xariciyyə naziri müavini Kartsivadze, Hərbiyyə naziri müavini general Gedevanov, Maliyyə naziri Kandelaki, general Odişelidze, Ermənistanın Gürcüstandakı nümayəndəsi Yevanqulov,

Azərbaycan diplomasi nümayəndəsi [Faris bəy] Vəkilov, Qafqaziya Konfransı əzalarından [üzvlərindən] Mamikonyan və Xaçaturyan, Məhəmmədhasən Hacinski, Gürcüstanın Bakı nümayəndəsi Alşibaya, Bəhramov, Azərbaycan dövlət müfəttişi [Nəriman bəy Haşım bəy oğlu] Nərimanbəyov, Azərbaycan hərbi attaşesi Knyaz Əliyev, Ermənistan hərbi nümayəndəsi general Kışmişev, Məclisi-Müəssisan üzvləri rəis müavini [Simon Qurgenoviç] Mdivani başda olmaq üzrə isbati-vücut [iştirak] edirdilər.

Ziyafətə tamada Qambaşidze cənabları intixab edilir [seçilir] və Qambaşidze möhtərəm qonaqlardan Yusifbəyli, Xatisov şəərəflərinə və sonra Ramişvili, Vordrop, polkovnik Rey və Gegeçkori şəərəflərinə qədəh qaldırmışdır.

Bunlardan sonra polkovnik Rey bir nitq söyləyərək, nitqində Zaqafqaziya gələcəyinin parlaq olacağına inandığını deyərək, Zaqafqaziya cümhuriyyətlərinin nəşvünüması [inkışafı] üçün qədəh qaldırmışdır.

Sonra tamada Qambaşidze Müttəfiqlər diplomasi nümayəndəsi mayor D’Nunankorop və polkovnik Qabbanın sağlığına qədəh qaldırmışdır. Sonra Maliyyə nazirləri Kandelaki və Hacinski, Xalq qvardiyası rəisi Çoxeli, mülkiyyə və əsgəriyyə məmurini [mülki və hərbi məmurlar] və başqalarının sağlıqlarına qədəh qaldırılmışdır.

Xatisov uzun bir nitqində Zaqafqaziya cümhuriyyətləri arasında qoyulan etilaf [saziş] birinci olduğu üçün əhəmiyyətli olduğunu təbrik edir.

Ermənistan rəisi Tiflis-İrəvan qatının rast gəlmələrini zikr edərək, azərbay-

canlıları və gürcüləri Ermənistan istiqlalının saxta bir ideal olmadığına və bu istiqaldan heç bir vaxtda imtina etməyəcəyinə və bu yolda mübarizə edəcəyinə inanmalarına dəvət edir və deyir ki, Ermənistan Müttəfiqlərin ruhani [mənavi] qüvvələri qarşısında zənuzədeyi-ehtiram olaraq [ehtiramla diz çökərək], öz azadlığını fəvq [üstün] tutur.

Ermənistan rəisindən sonra Nəsim bəy Yusifbəyli həzrətləri danışmış və demişlər ki, bütün Zaqafqaziya cümhuriyyətlərinin yeganə məqsədləri ola bilər – istiqlal.

Ziyafət əsnasında musiqi dəstəsi, zurna çalındığı kimi, Dövlət Teatrosu artistlərindən Sarajev və İnayev oxuyurdular. Ziyafət saat 10-da tamam olmuşdur. Tamada Qambaşidze Amerikada Gürcüstan nümayəndəsi təyin edildiyi və Amerikaya həman gecə saat 12-də əzimat edəcəyi [yola düşəcəyi] üçün bir neçə saat qabaq getmişdir.

ZAQAFQAZIYA CÜMHURİYYƏTLƏRİNİN ETİLAFI HAQQINDA

Gürcüstan Məclisi-Müəssisanı rəisi müavini Mdivaninin Azərbaycan və Ermənistan hökumətlərinə göndərmiş olduğu teleqramların surəti:

“Gürcüstan Məclisi-Müəssisanı Gürcüstan paytaxtına müəssif [təəssüf doğuran] və bütün Zaqafqaziya üçün həlakətli [təhlükəli] olan hər iki cümhuriyyət arasındakı müsəlləh ixtilafı təsviyə etməkdən [silahlı münaqişəni aradan qaldırmaqdan] ötrü cəm olan Azərbaycan və Ermənistan hökumətləri

rəisləri Yusifbəyli, Məhəmmədhasən Hacinski, Xətisov ilə maa [birgə] 21 təşrini-sanıda olan Məclisi-Müəssisən iclasında isbatı-vücut [iştirak] etdiklərini dərin bir hisslə yad edir və Azərbaycan, Ermənistan Məclisi-Məbusanlarını təbrik etməklə, hər iki cümhuriyyət xalqı Zaqafqaziya cümhuriyyətlərinin mənafe-lərinin ümumi olduqlarını dərk edərək bütün Zaqafqaziya demokratiyasının rifahiyyət və ittihadı [birliyi] üçün möhkəm sülh binasını qoyacağına qəvi [möhkəm] etiqad ilə inanır.”

**ERMƏNİSTAN HÖKUMƏTİ RƏİSİ
XATİSYAN İLƏ AZƏRBAYCAN
HÖKUMƏTİ RƏİSİ YUSİFBƏYLİ
ARASINDA MƏZKUR HÖKUMƏTLƏR
TƏRƏFİNDƏN ƏQD EDİLƏN ETİLAFLAR**

Tiflisdə təşrini-sani 23-də Ermənistan hökuməti rəisi Xətisyan ilə Azərbaycan hökuməti rəisi arasında əqd edilən [imzalanın] həmin etilaf [razılışma] ilə aşağıda yazılanlar qərara alınır:

1) Azərbaycan və Ermənistan hökumətləri indilikdə getməkdə olan toqquşmaları qət [kəsməyə] və silah qüvvəsini yenidən istemal etməməyə [işlətməməyə] mütəəhhid [boyun] olurlar.

2) Azərbaycan və Ermənistan hökumətləri Zəngəzura gedən yolların açılması və təmiri və bu yollarda asudə hərəkət olması üçün həqiqi tədabir ittixaz etməyə [tədbirlər görməyə] razı olurlar.

3) Ermənistan və Azərbaycan hökumətləri sərhəd məsələləri daxil edil-məklə zeyldəki [aşağıdakı] maddə ilə

göstərilən və Konfrans tərəfindən həlli qət edilənə [qərarlaşdırılana] kimi bütün mübahisəli məsələləri həll etməyə mütəəhhid olurlar. Hərgah sülh təriqi [yolu] ilə məsələlərin həlli mümkün ol-mazsa, hər iki hökumət həkəm [arbitr] surəti ilə bitərəf əşxas intixab etməyə [bitərəf şəxslər seçməyə] mütəəhhid olurlar və bu həkəmin verdikləri hökmü hər iki tərəf özləri üçün vacib hesab edəcəklərinə razı olmalıdırlar. İndilikdə böylə bitərəf şəxs Cəmahiri-Müttəhidə [Birləşmiş Ştatlar] ordusu polkovniki Rey olmalıdır.

4) Azərbaycan və Ermənistan höku-mətləri bilatəxir [dərhal] Bakıda cahar-şənbə günü təşrini-saninin 26-da olacaq konfransa müsavi surətdə öz mürəxxəs-lərini [səlahiyyətli nümayəndələrini] təyin edirlər. Bu konfrans iclasları Tiflisə köçürüləcək və kanuni-əvvəlin [dekabrın] 4-də hərgah tərəfeyn [hər iki tərəf] kon-frans iclasının başqa yerə köçürülməsini lazım bilməzsə, iniqad [toplanacaq] və davam edəcəkdir. Bu konfrans tərəfeyn arasında ixtilafa və çəkişməyə səbəb olan bütün ixtilafli məsələləri müzakirə edəcək və böylə məsələlərin etilaf [razılışma] və həkəm surəti ilə həll etməsinə ixtiyardardır [ixtiyar sahibidir].

5) Həmin etilaf imza edilən gündən etibarən dürüst və hər iki hökumət Məclisi-Məbusanları tərəfindən təsdiq edilincəyə qədər daimi qüvvəni haizdir [daşıyır]. Ermənistan və Azərbaycan Rəisi-Vükəlləri [Baş nazirləri] yuxarıda zikr edilən etilafın qərarlarına öz höku-mətlərini[n] münsifanə [vicdanlı] bir surətdə tərəfdar olmaq və icrayi-əməl etməyinə məhud [boyun] olurlar, ona

görə də Tiflisdə təşrini-saninin 23-də 1919 sənədə əqd edilən etilafı imza edirlər. Bu etilaf üç nüsxə ingilis və rus dillərində tərtib verilmişdir. Hər dildən birer nüsxə Müttəfiqlər Baş komissarı nümayəndəsinə və Azərbaycan, Ermə-nistan nümayəndələrinə təslim edilir.

Əslində imza etdilər:

Ermənistan hökuməti rəisi

A. Xətisov.

Azərbaycan hökuməti rəisi

N. Yusifbəyli.

Şahidlər.

İmza edilmişdir Gürcüstan

Cümhuriyyəti Xariciyyə naziri

hüzurunda Gegeçkori.

Cəmahiri-Müttəfiqə ordusu

polkovniki, Müttəfiqlər Baş komissarı

nümayəndəsi vəzifəsini ifa edən

C. K. Rey.

BAKI XƏBƏRLƏRİ

Rəisi-vükəla və Hacınskinin vürudları

Srağagün səhər Tiflisə getmiş olan Rəisi-Vükəla Nəsim bəy Yusifbəyli həz-rətləri ilə Azərbaycan Cümhuriyyətinin Paris Sülh Konfransı əzası [üzvü] və Məclisi-Məbusan üzvü Məhəmmədhasən Hacinski cənabları Bakıya övdət etmiş-lərdir [qayıtmışlar].

Bakıda İtaliya bankı

Bu yaxınlarda Zaqafqaziya cümhuri-yətləri ilə ticarət münasibət və əlaqə-sinin bərpa edilməsi məqsədi ilə təsis edilən İtaliya İskonto [diskont; endirim] bankı öz şöbələrini Tiflis, Bakı və Ba-tumda güşad edəcəkdir [açacaqdır].

İngilislər Batumda

Bu vaxta qədər ingilislərin Batumda iki natamam firqəsi [diviziyası] yerləş-dirilmişdir. Gələcəkdə qoşun yerləşdiril-məsindən ötrü oda həczi [evlərin müsə-dirə edilməsi] hələlik dayandırılmışdır.

Şəhər vergilərinin artırılması

Daxiliyyə Nəzarəti, Bələdiyyə İdarə-sinə müraciətlə məlum etmişdir ki, 1919-cu sənəsi 1 yanvarından etibarən şəhər vergilərinin təfrit [ifrat; həddən çox] dərəcədə artırılması haqqında Daxiliyyə Nəzarəti hökumət nəzdində iqdamatda [təşəbbüsdə] bulunmuşdur.

Polis müfəttişlikləri mənzillərinin təmiri

Bələdiyyə İdarəsi Daxiliyyə Nəzarə-tinə bir təliqə [rəsmi məktub] göndərib məlum etmişdir ki, polis müfəttişlikləri mənzillərinin təmiri üçün Bələdiyyə İdarəsi [Daxiliyyə] Nəzarətindən xüsusi istiqraz açılmasını rica etmişdi. Halbuki iqdamat [təşəbbüs] açıq buraxılmışdı. Digər Bələdiyyə İdarəsinə buraxılan istiqraz isə başqa məxaricəti fəqət örtə bilər.

Bələdiyyə İdarəsi məlum etmişdir ki, xüsusi istiqrazsız Bələdiyyə İdarəsi mən-zilləri təmir etməkdən aciz qalacaqdır. Binaənileyh [ona görə], Nəzarətdən məsələnin yenidən baxılıb, [müəyyən] məbləğ borc buraxılması rica edilmişdir.

Qiymət

Daxiliyyə Nəzarəti bütün qubernator-lara və xüsusi hökumət müvəkkillərinə bir sirkulyar göndərib, hər ay ərzaq və təchizat və qeyri materiallara olan bazar qiymətinin Nəzarətə məlum edilməsini tələb etmişdir.

Bakı qradonaçalniki məzkur [deyilən] sirkulyarı Bələdiyyə İdarəsinə göndərilib, qiymətlər haqqında hər ay məlumat verməyi rica etmişdir.

Elektrik cəmiyyəti və Bələdiyyə İdarəsi

“Elektriçeskaya sila” səhmdaran cəmiyyəti Bələdiyyə İdarəsinə, bərvəchi-ati [aşağıdakı] məlumatı təqdim etmişdir:

Təşrini-əvvəl 16-dan 31-ədək 137 abonentə 16 şamlıq 3434 lampa işiq buraxılmışdır. Məzkur [deyilən] zaman zərfində 108 nəfər abonentin 2995 lampalıq işığı qət edilmişdir [kəsilmişdir].

Facianə ölüm

Bir qaç zaman bundan əqdəm [qabaq] kiçik bir motor qayığı ilə Bakı konqresi heyəti-rüəsasından [rəyasət heyətindən] Qubanov ilə bir qaç digər arxadaşları Hacı-Tərxana azim olmuşlardı [yola düşmüşdülər]. Lodka yolun qismi-əzəmini [böyük hissəsini] rahat getmişdir. Fəqət Hacı-Tərxan sularına daxil olduqda birdən “Kruger” vaporu görünmüşdür. Lodkadakılar əhvalı böylə gördükdə, düşmənlərin əlinə keçməmək qəsdilə lodka və kəndiləri üzərlərinə benzın töküb atəş vurmuşlardır. Böyləliklə qayıq və kəndiləri də facianə bir surətdə ölmüşlərdir.

Denikinçi müsəlmanlar

Batumdən alınan məlumata görə, Batumdakı Milli Müsəlman Şurasının sədri A. Cəfərzadə və katibi Ömər Ziya Bərbərzadə zahirdə millətçi isə də, 7 milyon rüşvət alıb Denikin nəfinə [xeyrinə] çalışan Batumdakı gürcü firqəsi ilə əlaqədar olaraq Denikinlərinə lehinə çalışmaqdadırlar.

Təyin

- Azərbaycan Cümhuriyyətinin Daxiliyyə naziri əmri ilə Ərəş qəzasının qəza qaimməqamı [qəza rəisi] müavini Əhməd bəy Məlikov Cavad qəza qaimməqamının baş müavini təyin edilmişdir.

- Bakı qubernatoru əmri ilə Bərgüşad uçaştokunun pristav müavini Əliəkbərov Şamaxı şəhərinin birinci hissəsinə pristav təyin edilmişdir.

Əzl

Bakı qubernatoru əmri ilə Biləsuvar uçaştokunun pristav müavini Vəli Ağayev öz vaxtında xidmətində hazır olmadığı üçün xidmətindən əzl edilmişdir.

Parlaman ətrafında

Nuxudan idarəməizə böylə bir telegram gəlmişdir:

“Bu ana qədər sədrimiz olan [Əfəndizadə] Abdulla bəyin firqəmizdən çıxmasına protesto edərək, təkrar kəndi vəzifəsinə daxil olmağı arzu edirik.

Padar “Əhrar” firqəsi sədri müavini Carulla Əfəndizadə”

Hadisat

Oğurluq

Təşrini-saninin 24-də Krasnovodski sokağında 30 nömrəli evdə olan Nikandr Xoxlovun kəndisi evdə olmadığı zaman qapısına açar salınıb 8 dəst camaşır, 1 pud 10 girvənkə rezin, 1 dəst paltar, 2 ədəd şalvar, cümlətanı 58 min manatlıq əşya oğurlanmışdır. Bu işdə kəndi xidmətçisindən məznun olduğu [şübhələndiyi] üçün xidmətçisi Benyamin Zmujikin tövqif edilməsi üçün polis tərəfindən təqibati-lazimə icra edilməkdədir.

Böyük oğurluq

“Kommerçeski nömrələr” adlı mehmanxanada Nağı Xanabadskinin nömrəsindən gecə yatdığı halda 100 min manat qiyməti olan zənciri ilə bir altun saat və 100 min manat dəyəridə başqa brilyantlı altun saat və 10.600 manatlıq başqa əşya, cümləsi 210.600 manatlıq əşya oğurlanmışdır. Bu işdə mehmanxananın müdiri və xidmətçi qadın məznun [şübhəli] olaraq istintaq edilir.

BİRJADA

Kerenski minlik 900-1050 manata qədər, 250-lik kəndi qiymətindən 15 faiz və xırda 30 faiz əskikdir.

Nikolay 5 yüzlüyü 850-1500 manata qədər, yüzlüyü 200-300 manata qədər və xırdası 50-90 faizə qədərdir.

Türkiyə kağız lirəsi 220 manata və Zaqafqaz bonu min manata 40 manat fəzlədir.

Türkiyə altun lirəsi 1020 manat, imperial 700 manat, altun onluq 1200 manat və Avstriya altunu 2300 manatadır.

Gümüş manat 95 manat və xırda gümüş para 40 manatdır. Bakı bonunun min manatı İranda 3 tümən 4 qran olmuşdur. Susinin topu 1060 manata gedir.

FİRQƏLƏR VƏ CƏMİYYƏTLƏR

“Müsavat”da

Zəngəzur qaçqınları

Türk Ədəmi-mərkəziyyət firqəsi “Müsavat” vasitəsi ilə Bakı Cəmiyyəti-Xey-

riyyəsi himayəsinə 9 nəfərdən ibarət Zəngəzur qaçqınları tapşırılmışdır.

Müəllim istənilməsi

Binəqədidə “Sovet syezd”in məktəbində oxuyan müsəlman fəhlə çocuqlar üçün bir gürcü müəllim təyin olunmuş olduğundan, “Müsavat” firqəsinə müraciət edib gürcü müəllimi əvəzində türk müəllimi təyin edilməsi rica olunmuşdur. Bu ricanı firqə, Xalq Məktəbləri Müfəttişliyinə göndərmişdir.

Nardaranda telefon

“Müsavat” firqəsinin Nardaran köy şöbəsi Bakı Mərkəzi Komitə vasitəsilə Posta-Teleqraf Nəzarətinə müraciət edib, rica edir ki, kəndin pək ehtiyacı olan bir telefon xətti çəkmək üçün Nəzarət müavinətdə bulunsun. Bu barədə kəndin kəndi xərcinə bir usta təyin etsin. Nardaran kəndi xərcdən başqa bütün aparat və telefon alətlərini öz öhdəsinə götürür.

GÜRCÜSTAN XƏBƏRLƏRİ

Bolşevik çıxışlarının təsviyəsi

Hərbi məhkəmə tərəfindən Çoxatauri dairəsindəki bolşevik çıxışları işləri tamam olduğunu xəbər verirlər. Çıxışa iştirak edənlərdən 8 nəfəri güllələnməyə məhkum edilmiş, 8 nəfəri bəraət qazanmış və 25-i müstəntiq ixtiyarına verilmişdir.

Əhalinin tərkisilahi

Saxçuri dairəsi xalq qvardiyası dəstələri Surami silsiləsindən keçərək Kartalından Kutais quberniyasına gedən

yolları işğal edib əhalini tərksilah etdirməyə şüru etmişdir [başlamışdır]. Dəstə tərəfindən bu günlərdə bir dəstə qaçaqlar tövqif [həbs] edilmişlərdir. Əhali xalq qvardiyası nəfəratına müavinət və qaçaqlara şiddətli tənbeh edilməsini [cəzalandırılmasını] tələb edir.

Rus heyətində

(General Baratovun)

Srağagün Tiflisdəki rus heyəti idarəsində böylə bir elan asılmışdı:

“Bu gündən etibarən Cənubi Rusiya Müsəlləh [Silahlı] Qüvvələri komendantının əmri ilə heyət qapadılmışdır. Ərizə və adamlar qəbulu qat edilmişdir [dayandırılmışdır]. Qəbul olunan məktub və ərizələr təşrini-saninin 24, 25, 26-da saat 11 yarımından bir yarıma qədər geri veriləcəkdir.”

Şaqali mövqifində qatar toqquşması

Təşrini-saninin 17-də gecə saat 3-də Şaqali mövqifindən [stansiyasından] çıxmış olan 637 nömrəli qatar 131-ci fərsəxdə qatarların cümləsi lokomotivdən açılıb Şaqali mövqifinə tərəf geri getmişdir. Mövqif yaxınlığında qatarlar yoldan çıxıb dağılmışlardır. Bir konduktor ölmüş və 5 nəfər qatar müşayiətçilərindən yaralanmışdır. Dağılan vaqonlardan 5-i un ilə dolu imiş. Toqquşmadan sonra malların mühafizəsi təşkil edilmiş və onların yığılmasına başlanılmışdır.

İZHARİ-TƏŞƏKKÜR

Müdiri-möhtərəm!

Təvəqqe edirəm, möhtərəm qəzetənz

təvəssütü [vasitəsi] ilə Bakı Müsəlman Təchiziyyə İdarəsi tərəfindən Bakı sər-vətdarlarından Hacı Əlisultan Sultanov cənablarına qəbiristanda mövcud qəs-salxana [ölü yuyulan yer] üstünü təmir etmək üçün etdiyi 4000 manat ianə barəsində və yenə İsmayıl Hüseynzadə cənablarına, bivaris olanlar üçün etdiyi 2100 manat ianə barəsində izharitəşəkkürü bəyan edəsiniz və fəal üzvlərimizdən Muxtar Kərimzadə cənablarına 1000 manat ianəsi barəsində dəxi təşəkkür edirik.

*Bakı Müsəlman Təchiziyyə idarəsi katibi
Həsənağa Yusifxanlı*

TEATRO VƏ MUSIQI

Leyli və Məcnun

25 təşrini-sani gecəsi, əza günlərinin bitməsi, opera mövsümünün açılması münasibətilə Azərbaycan Dövləti Teatro heyəti tərəfindən Hacıbəyli qardaşlarının “Leyli və Məcnun” operası mövqeyitamaşaya qoyuldu.

Operanın zahiri tərtibatına, əlbisə, pərdələr, xor, balet və musiqi cəhətinə artıq əhəmiyyət verilmişdi. Demək olar ki, zahiri gözəllikcə keçən gecəki tamaşa “Leyli və Məcnun” operasının tarixində birinciliyi ehraz edə biləcək [əldə edə biləcək] bir halda idi.

Oyunun qəhrəmanı Məcnun rolunu oynamaqla məşhur olan Hüseynqulu Sarablinin xəstəliyindən dolayı vəzifəsini Məhəmmədağlı Bağırzadə əfəndi ifa edirdi. Leyli rolunda Hüseynağa Hacıbabəyov tamaşaçıları məşğul edə bildi.

Lakin arvad rolunda kişi görmək müğayiri-sənət [sənətə zidd] olduğundan, insanın zövqü pozulur. Dövlət Teatro Heyəti müdiriyyəti bu fəna adəti birkərəlik tərketmək yollarını ciddiyyətlə aramaladır.

Hər halda Hüseynağanın səsində eşidənlərin ruhunu təsxir edə biləcək [zəbt edə biləcək, ələ keçirə biləcək] bir qüvvət vardı. O bu səsi ilə ümumiyyətlə bəzi artistlərin xamlığından və səslərinin ahəngsizliyindən hasil olan soyuqluğu bərtərəf edir [aradan qaldırır], tamaşaçıları məşğul etməklə kəndisindən məmnun buraxırdı.

Məcnun rolunda Məhəmmədağlı Bağırzadə əfəndi səsinin məlahətinə rəğmən bir qədər zəif bir Məcnun idi. Məhəmmədağının “pəst” oxumaqda səsinin gücü o qədər olmayıb, onunki “övc”dür [zirvədir, zildir].

Nofəl rolunda Rza Darablı kəndisinə xas olan bir məharətlə [Məhəmmədhə-nifə] Tanrıqulovu Nofəl rolunda təqlid etdi. İstər səs, istər vəziyyət və hərəkəti ilə rolunu layiqi ilə oynaya bildi.

Zeyd rolunda Pərvizin də səsi fəna deyildi.

İstər oğlan, istər qız xorları yaxşı idi.

Teatroçu

Mən Mirzə Əhməd Abbaszadə elan edirəm bundan irəli ya bundan sonra mənim adıma Yusif Abbaszadə hər kəsdən mal ala ya pul ala, mən cavabdehində deyiləm. Müşarüliyəhin [deyilən şəxsini] əbədən [əsla] mənimlə bir əlaqə və rəbitəsi yoxdur.

14081

Xəzər dənizində posta, sərnişin və yük gəmilərinin hərəkəti

Bakı-Ənzəli

15-ci körpüdən səşənbə [çərşənbə axşamı], cümə və bazar günləri saat 4-də.

Bakı-Tazəşəhər (Krasnovodsk)

15-ci körpüdən düşənbə [bazar ertəsi], çarşənbə və cümə günləri saat 5-də.

Bakı-Salyan

19-cu körpüdən bazar, səşənbə, çarşənbə və cümə günləri saat 4-də.

Bakı-Ənzəli-Şahsavar-Məşhədsər-Bəndər Gaz və geri

17-ci körpüdən çarşənbə günü saat 4-də.

Bakı-Həsənqulu-Bəndər Gaz-Məşhədsər və geri

17-ci körpüdən səşənbə günü saat 4-də.

Petrovsk-Fort-Aleksandrovsk-Quryev və geri

Paroxodlar Petrovskdən pəncşənbə [cümə axşamı] günləri saat 4-də çıxırlar.

Bakı-Lənkəran-Astara

17-ci körpüdən düşənbə, səşənbə və şənbə günü saat 4-də.

Bakı-Petrovsk

15, 24 və 25-ci körpülərdən səşənbə, pəncşənbə və şənbə günləri saat 4-də.

T-178

Xüsusi müsəlman təvəllüdxanası Gövhər xanım Qazızadə

Vəzi-həml edənlər hər bir vaxt, gələnlər xəstələr isə hər gün səhər saat 10-dan 2-yə kimi qəbul edilirlər. Təvəllüdxanada əməliyyatı-cərrahiyyə (operasiya) icra edilib, doktor Tsentner konsultasiya yapır. Feldşeritsamama Vasserman çiçək döyür, yara bağlayır və iynə vurur. Adres: Armysanski küçə nömrə 13. Telefon nömrə 58-39.

T-321

Elan

Ticarət, Sənaye və Ərzaq Nəzarəti bununla ümum əhaliyə elan edir ki, bişmiş çörəyin girvənkəsi 5 rublə 20 qəpikdən ziyadə olmaq üzrə “Sentrodom”un aşağıda zikr olunan dükanlarında satılacaqdır:

Hankı polis məntə-qəsindədir	Dükənlərin ədədi	Dükənlərin ismi	Ünvanları
1	4	Senrodomun 7 nömrəli dükəni Senrodomun 8 nömrəli dükəni Senrodomun 11 nömrəli dükəni Senrodomun 17 nömrəli dükəni	Bayılda, meydanda, Elektriçeskaya sila qarşısında Birinci Bayıl küçəsi ev nömrə 32 Bayılov-Bibiheybət Tamojenaya nömrə 23
2	2	2-nci uçaştkovı komitə dükəni Sentrodomun 18 nömrəli dükəni	İçəri şəhər: Minarə və Başnya küçələrinin küncü, nömrə 7 Zavedenskaya nömrə 18
3	4	3-ncü uçaştko-vı komitənin dükəni Sentrodomun 3 nömrəli dükəni Sentrodomun 14 nömrəli dükəni Sentrodomun 16 nömrəli dükəni	Gimnaziçeski və Persidski küçənin küncündə 84 Aleksandrovski cərgələrdə nömrə 3, mizlərin nömrəsi 24 Aleksandrovski cərgələrdə nömrə 1, mizlərin nömrəsi 57 Aleksandrovski cərgələrdə nömrə 2, mizlərin nömrəsi 23
4	2	4-ncü uçaştkovı komitənin dükəni Sentrodomun 3 nömrəli dükəni	3-ncü Paralelni və Aşşeronki küçələrin küncündə Şaxski küçə, konka dayanan yerdə
5	2	5-nci uçaştkovı komitənin dükəni Sentrodomun 4 nömrəli dükəni	Staropoliseyski, nömrə 21 Petrovski meydan
6	1	6-ncı uçaştkovı komitənin dükəni	Serkovni küçə, ... Palatının qarşısında
7	4	7-nci uçaştkovı komitənin dükəni nömrə 1 7-nci uçaştkovı komitənin dükəni nömrə 2 Sentrodomun 15 nömrəli dükəni Sentrodomun 15 nömrəli dükəni	Telefonni küçə 12, Vağzalnaya 11 Balaxanski və Bolşoy Morskoy küçələrin küncü Telefonni küçədə Yarmarka meydanında
8	3	8-nci uçaştkovı komitənin dükəni Ermənəkənd uçaştkovı komitə dükəni Babirovun dükənində	Stanislavski küçə 62 Ermənəkəndi 6-nci Naqornı və 8-nci Perevalni küçələrin küncü Ermənəkəndi, 10-ncü Naqornı küçədə
9	2	Sentrodomun 1 nömrəli dükəni Sentrodomun 2 nömrəli dükəni	Balaxanski şose və 5-nci Zavağzalni küçədə 7-nci Zavağzalni küçə 167
10	3	10-ncü uçaştkovı komitənin dükəni nömrə 1 10-ncü uçaştkovı komitənin dükəni nömrə 2 Sentrodomun 20 nömrəli dükəni	Qaraşəhər – Körpünün yanında Ağ şəhər – Kaspi yoldaşlarının yanında Qara şəhər 5-nci Zavağzalni və 5-nci Çernoqorodski küçələrin küncündə

İmza etdi nazir müavini Əliyev
T-360

QEYD VƏ ŞƏRHLƏR

Dövlət Teatrosu

səh. 565. “Biletlər drama qiyməti ilə”: qəzetdə “qiyməti” yerinə “heyəti” getmişdir.

7406

Cümhuriyyətlər ittifaqı

səh. 568. “Etilafi-müsəlləs”: I Dünya müharibəsinin tərəflərindən biri olan Antanta bloku. Bu blokun aparıcı dövlətləri Böyük Britaniya, Fransa və Rusiya idi.

“İttifaqi-müsəlləs”: Almaniya, Avstriya-Macaristan və İtaliyanın 1882-ci ildə əmələ gətirdiyi hərbi və siyasi blok. Birinci Dünya müharibəsinə doğru bu ittifaqa Osmanlı imperiyası daxil oldu; İtaliya blokdan çıxdı; Bolqarıstanın da daxil olmasıyla, bu blok Dördlər İttifaqına (tarixi ədəbiyyatda “Mərkəzi Dövlətlər” də deyilir) çevrildi.

14085

Bakı, 25 noyabr 1919

“Prikaspiyski soyuz” şirkəti-iqtisadi tam köopertavilərin və onun rayonlarına xəbər verir ki, cümə günü bu ayın 28-i saat 2-də soyuzun kantor odasında ki, Karantinni nömrə 84-dədir, çağırılır deleqat yığıncağı. Danışılan sualat [məsələlər] qulluqçuların stavkası barəsində olunacaqdır. Hərgah əvvəlinci məclisdə lazımi qədər deleqat yığılmasa, ikinci yığıncaq saat 5-də həman gündə düzələcəkdir.

14084

Sənaye Məktəbinin gül bağçasında satılır

100 dənə 4 illik alma (antonovka), 25 dənə 3 illik gilənar (Ədes [Odessa] şpankası), 715 dənə 5 illik tut. Almaya və gilənara qiymət 15-30 manatadək hər ağaca, tut 30-60 manatadək hər ağaca.

Gəncə Sənaye məktəbi
14086

**Müdür:
Hacıbəyli Üzeyir**

Qəzetələrdən

səh. 573. “Avam Kamerası”: Britaniya Parlamentinin aşağı palatası olan İcmalar Palatası.

səh. 574. “Çrezviçayka”: Ümumrusiya Əksinqilab və Sabotajla Mübarizə Fövqəladə Komissiyası. Sovet Hökumətinin təhlükəsizlik qurumu. 1917-ci ilin dekabrında yaradılmış, 1922-ci ilin fevralında ləğv edilmişdir. “Qırımızı terror”u həyata keçirən əsas qurum olmuşdur.

“Kadet fırqəsi”: (Konstitution-Demokratik Partiya): XX əsrin əvvəllərində Rusiyada fəaliyyət göstərmiş siyasi partiya. 1905-ci ildə qurulan partiya, 1917-ci ilin axırlarında bolşeviklər tərəfindən qadağan edildikdən sonra da bir müddət gizli olaraq öz fəaliyyətini davam etdirmiş, Ağqvardiyaçılar hərəkatını müdafiə etmişdir.

“Mednokritski... Baxatyarov”: bu soyadları çox güman ki, təhrif edilmişdir.

Türkiyədə

səh. 575. “Peti Parizyen” [Le Petit Parisien]: Parisdə 1876-1944-cü illərdə nəşr edilən gündəlik fransız qəzeti.

səh. 576. “Qarahisarısahib”: Türkiyədə bugünkü Afyonqarahisar vilayəti və bu vilayətin inzibati mərkəzi olan şəhər.

Nəzarətlərdə

səh. 576. “rüşdiyyə”: təhsildə ibtidai siniflərdən sonrakı mərhələ idi.

İstiqlal müzəsinin açılması münasibətilə

səh. 578. “xətti-kufi”: kufi xətt; ərəb yazısının düz və bucaqlı cizgilərlə yazılan bir növü.

Milli iqtisad

səh. 578. “milli təşkilatı zəif”: qəzetdə “milli təşkilatı təmiz” getmişdir.

“milli məzaya və məfkurələr”: qəzetdə, bəzi hərflərin yerinin dəyişik düşməsilə “milli məza və ya məfkurələr” kimi getmişdir.

Ermənistan hökuməti rəisi Xatisyan ilə Azərbaycan hökuməti rəisi Yusifbəyli arasında məzkur hökumətlər tərəfindən əqd edilən etilaf

səh. 585. “Müttəfiqlər Baş komissarı nümayəndəsi vəzifəsinə ifa edən C. K. Rey”: qəzetdə “C. K. Rey” yerinə “D. S. Rey” yazılmışdır; söhbət Amerikanın hərbi xadimi Ceyms Kuper Reydən [James Cooper Rhea] gedir.

Bakı xəbərləri

səh. 586. “Krasnovodski”: Bakıda, indiki Səməd Vurğun küçəsi.

Firqələr və cəmiyyətlər

səh. 587. “Sovet syezd”: Bakı Neft Sənayeçiləri Qurultayı Şurası. Bakı Neft Sənayeçiləri Qurultayının rəhbər orqanı. Bakı neft sənayeçilərinin Birinci Qurultayı neft sənayesinin ehtiyac və problemlərini müzakirə etmək məqsədi ilə 26 oktyabr – 7 noyabr 1884-cü ildə Bakıda keçirilmiş, neft sənayesini maraqlandıran müxtəlif məsələlər Qurultayın gündəminə salınmışdır. İkinci Qurultayda (15 mart – 9 aprel 1885) Qurultayın rəhbər orqanı olan Şura seçilmiş və Konstantin İretski Şuranın sədri olmuşdur. Ən iri neft şirkətlərinin nümayəndələrindən təşkil olunan Şura, hökumət qarşısında neft sənayeçilərinin maraqlarını müdafiə edir, qurultaylarda qəbul edilən qərarları həyata keçirir, eləcə də Qurultaya hesabat verirdi.

Cümə, 28 noyabr 1919-cu il, nömrə 332

AZƏRBAYCAN

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

İkinci sənəyi-dəvamiyyəsi. Cümə, 5 rəbiüləvvəl sənə 1338. 28 təşrin-i-sani 1919 sənə.

Türk və islamlığa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalənin mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Vorontsovski və Qubernski küçələrin küncündə 4 nömrəli evdə “Azərbaycan” idarəsi. Telefon nömrə 39-60. Tək nüsxəsi 3 manat.

Abunə şəraiti: Qeyri şəhərlər üçün 1 aylığı 70 rublə, 2 aylığı 130 rublə, 3 aylığı 180 rublə. Bakı üçün 1 aylığı 60 rublə, 2 aylığı 110 rublə, 3 aylığı 150 rublə. Abunə şəraiti ancaq həmin sənə yanvar ayının 1-nədək heasb olunur.

Elan fiati: birinci səhifədə sətiri 8 rublə, axırncı səhifədə sətiri 6 rublə, itən şeylər və yer axtaranlar üçün 4 rublə axırncı səhifədə, 6 rublə birinci səhifədə.

MALİYYƏ NƏZARƏTİ TƏRƏFİNDƏN

Azərbaycan Dövləti Əmanət Sandıqları və Xırda Etibar İdarəsi bununla elan edir ki, həmin oktyabr ayının 11-də Parlaman tərəfindən təsdiq edilmiş Azərbaycan Dövləti Əmanət Sandıqlarının Nizamnaməsi mövcubincə, dekabr ayının 1-dən həmin 1919-cu ildən Bakı şəhərində Kolyubakinski və Vorontsovski küçələrin küncün-də, Lalayevin evində Azərbaycan Dövləti Baş Əmanət Sandığı açılır.

Azərbaycan dövləti əmanət sandıqlarına qoyulan pullar dövlətin bütün vərdatı ilə təmin edilir və hər bir vaxt təhdidatsız [məhdudiyətsiz] sahiblərinə qaytarılır. Qoyulan pullara ildə 3,6 faiz hesab olunur.

*Ə[li] A[ğ]a Həsənov**Azərbaycan Dövləti Əmanət**Sandıqları və Xırda Etibar İdarəsi müdiri**N[ə]sir] Tağiyev**T-365***SİRK “MODERN”****Mübarizənin son günləri**

Hamı mübarizələr qətidir. Cümə günü noyabrın 28-sində 1919-ncu ildə. Bu gün 3 cift pəhləvan mübarizə edir.

Birinci cift: tez və qəti tutuşuq və Qara Maskanın açılmağı yainki məşhur basılmamış türk pəhləvanı Gənc Əli – Qara Maska ilə; 2-nci: Muznik – Buyvolov ilə; 3-ncü: Naməlum – Oleynikov.

Pəhləvanların çıxışı və mübarizənin başlanması saat 11-in yarısında. Tamaşa başlanacaq 8-də, tamam olacaqdır 12-də.

Mübarizə Yelizarovun təhti-nəzarətində olacaqdır.

14092

ELAN

Bakı Şəhər Bələdiyyə İdarəsi bununla elan edir ki, dekabrın 3-ndə saat 12-də Bələdiyyənin idarəsində şəhər sallaqxanası – ki beş şöbədən ibarətdir, qəssablardan ələ gətirilən bağırsaqların yumayğını və oradan çıxarmasını torqa qoyur. Lazımı məlumat torq barəsində Bələdiyyənin Tibb və sihiyyə [gigiyena] şöbəsinin dəftərxanasında hər gün saat 10-dan 12-yədək bilmək olar.

*Bələdiyyənin sədri: İlyuşkin.**Bələdiyyənin katibi: Buraqo.**T-367*